

Voorjaarsnota 2022
Verbindingen versterken

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Inleiding	4
Bewust stilstaan	4
Verder bouwen aan brede welvaart en verbindingen versterken.....	5
Financieel perspectief	6
Nadere uitwerking en toelichting	6
Meerjarenperspectief	8
Programma 1 De gemeente waar het goed wonen is.....	11
Inleiding	11
Vergroenen.....	11
Verduurzamen.....	12
Opwek van duurzame energie	12
Toekomstbestendige wijken	13
Verbouwen	13
Overige ontwikkelingen.....	14
Vitaal buitengebied	14
Ontwikkeling Oude IJsselzone en DRU-Industriepark.....	15
Bijstelling onderhoudsbudget civieltechnische kunstwerken en kunst in de openbare ruimte	16
Programma 2 Een leefbare gemeente	17
Een doorgaande lijn van 2018 tot nu en verder	17
Concrete plannen voor 2022.....	18
Integrale toegang	18
Fase 2 Transformatie in de kijk op werk	19
Ten uitvoer brengen van de transformatie in de kijk op zorg en hulp voor volwassenen (Wmo).....	19
Partnerschap met aanbieders van zorg	19
Samen kansrijk en gezond	20
Cultuur.....	20
Financiën, ontwikkelingen en onzekerheden	21
Programma 3 De werkende gemeente	24
Inleiding.....	24
Impulsprogramma economie en wonen	25

Innovatiefonds.....	25
Uitvoeringsprogramma toerisme en recreatie	26
Vitale en toekomstgerichte bedrijventerreinen	27
Gelijke kansen voor iedereen.....	27
Vitale en toekomstgerichte schoolgebouwen	28
Programma 4/5 De dienstverlenende gemeente / Bedrijfsvoering.....	30
Doorontwikkelen dienstverlening.....	30
Participatie	30
Online dienstverlening	30
Interne beheersing	31
Goede informatievoorziening	31
Open overheid.....	31
Grip op informatie.....	31
Huisvesting	32
Plaats- en tijdonafhankelijk werken.....	32
Informatisering en automatisering	32
Inclusief werkgeverschap	33
Van beheer naar ontwikkelgemeente.....	33
Groei naar ontwikkelgemeente	34
Meer investeren in samenwerken	34
Schaarste op de arbeidsmarkt tackelen.....	34
Strategische personeelsplanning meer inzetten.....	35
Financiële Paragraaf	36
Financieel perspectief	36
Totaal financieel overzicht	36
Exploitatielasten.....	36
Investerings.....	37
Risico's en verwachtingen	38
Algemene reserve en leningenportefeuille.....	40
Algemene reserve	40
Leningenportefeuille	40

Inleiding

Een jaar geleden, tijdens het schrijven van de Voorjaarsnota 2021, bevonden we ons in een nieuwe situatie. We stonden aan het begin van de pandemie die we op dat moment niet anders konden omschrijven dan een crisis waar we zo snel mogelijk uit wilden ontsnappen. We beleefden een cultuurshock met elkaar. En we zagen bevestigd dat niet alleen economie de grootste waarde is, maar gezondheid en andere waarden als sociale cohesie en zorg voor elkaar een prominente plaats hebben.

Voor ons als gemeente betekende dit een zoektocht naar nieuwe manieren om de dienstverlening voor onze inwoners zo soepel mogelijk door te laten gaan. Een “spontaan” bezoek aan het gemeentehuis voor een nieuw paspoort of verlenging van het rijbewijs is er niet meer bij. Er wordt uitsluitend gewerkt op afspraak en gesprekken met inwoners, bedrijven, samenwerkingspartners gingen voornamelijk digitaal. En we zijn als lokale overheid natuurlijk de vertaler en uitvoerder van allerlei Corona-maatregelen en steunmaatregelen geworden. Daarin hebben we steeds vanuit de bedoeling gedacht en gekeken hoe we onze inwoners, onze ondernemers, onze maatschappelijke instellingen en onze verenigingen het beste kunnen steunen.

Nu, een jaar later, lijkt er een einde in zicht te komen aan de pandemie. Inmiddels beseffen we dat we niet meer terug kunnen en willen keren naar de oude situatie. Wanneer de maatregelen en beperkingen straks voorbij zijn, gaan we opnieuw op zoek naar balans. We behouden daarbij wat werkt en laten achter ons wat niet werkt.

Bewust stilstaan

Wat heeft zich in onze gemeente daadwerkelijk afgespeeld in het afgelopen jaar? Hoe beleefde de jeugd het? Wat betekent het dat mensen verder willen reizen voor hun werk? Hoe kunnen we ervoor zorgen dat het verenigingsleven weer opbloeit? Kunnen onze horecaondernemers en detailhandel nog overleven? Met andere woorden: wat is het effect op onze brede welvaart? We nemen de tijd om bewust stil te staan bij de impact van corona om zo de nieuwe werkelijkheid mede vorm te gaan geven.

Landelijk zijn grote thema's ter sprake gekomen. Van kansongelijkheid en faillissementen tot transitie in landbouw en de extremen van globalisering. Het vertrouwen van de inwoner in de overheid heeft klappen opgelopen, met name door zaken als de toeslagenaffaire. 'De overheid moet menselijker worden' is de urgente boodschap die we overal horen. In onze gemeente constateerden we deze behoefte tot menselijke maat al eerder. De koerswijziging die we in het sociaal domein in gang hebben gezet, bracht een verandering in de manier waarop we met elkaar omgaan. In het sociaal domein, en in alle andere domeinen, werken wij vanuit vertrouwen en vanuit de bedoeling. We zetten de inwoner centraal en dat werkt. Juist omdat we in 2018 gekozen hebben om vol in te zetten op deze transformatie en niet te gaan bezuinigen, levert ons dat nu een gezond financieel resultaat op.

Deze proactieve opstelling, waarbij de kosten soms voor de baten uit gaan, houden we vast tijdens de periode na de pandemie. Het afgelopen jaar hebben we snel geacteerd en met verschillende maatregelen bedrijven, verenigingen en individuen ondersteund. Hiermee zijn de eerste klappen en negatieve effecten opgevangen. De exacte nalatenschap van de pandemie en het inhoudelijke en financiële effect over een langere periode kennen we nu nog niet. We zijn ons bewust van de invloed die de pandemie de komende jaren nog kan hebben.

We moeten dan ook de tijd nemen om dit te onderzoeken en de consequenties te overzien. Ook in positieve zin. Want een crisis heeft altijd grote impact, maar biedt eveneens kansen. We willen als gemeente waar mogelijk steun en toeverlaat zijn, maar ook de bondgenoot om samen sterker uit de crisis te komen. We benutten dan ook de komende periode om verder te onderzoeken wat wij als gemeente kunnen betekenen in het herstel en het creëren van kansen. De uitwerking daarvan en zo nodig de te maken keuzes integreren we in de nieuwe begroting.

Verder bouwen aan brede welvaart en verbindingen versterken

De pandemie gaf ons de urgentie niet eenzijdig te kijken naar economische groei, maar om naar evenwicht te streven waarin ook ruimte is voor bijvoorbeeld milieu, gezondheid en welbevinden. Daarom introduceerden we in de laatste voorjaarsnota het begrip brede welvaart waarin elf dimensies onze welvaart beschrijven. Deze 11 dimensies zijn onderverdeeld in 3 clusters:

- cluster 1: welstand en ontwikkeling (inkomen, werk, onderwijs)
- cluster 2: welzijn in lijf, geest en sociaal (gezondheid, balans werk/privé, sociale contacten, maatschappelijke betrokkenheid, subjectief welzijn)
- cluster 3: welbevinden in de leefomgeving (milieu, veiligheid, woontevredenheid)

Het afgelopen jaar hebben we brede welvaart als instrument gebruikt en hier de eerste stappen in gezet. Dit jaar bouwen we verder op en aan onze brede welvaart waar we de inwoner centraal stellen en vanuit een integraal perspectief welvaart benaderen. We merken dat de tijd juist nu rijp is om bewust en pro-actief aan die brede welvaart te werken. Dat blijkt ook uit recent landelijk onderzoek van de Universiteit Utrecht (maart 2021)¹. Dit onderzoek toont aan dat de brede welvaart tot aan de crisis in het hele land is toegenomen. Het is nu nog te vroeg om het effect van de pandemie op de brede welvaart te meten. Wel weten we uit voorgaande crises dat de brede welvaart in eerste instantie vaak overeind blijft en dat grote gevolgen veel later komen (pas ver

¹ Laat herstel brede welvaart niet weer tien jaar duren (maart 2021): [Publicatie BWI 2019 en impact coronacrisis \(uu.nl\)](https://www.uu.nl/publicaties/publicatie/1456)

nadat het bruto nationaal product alweer aan het stijgen is). Reden te meer om direct aan verbetering van brede welvaart te werken.

We gaan voortvarend door op de wegen die zijn vastgelegd in diverse visies en notities. Zoals in de woningbouwopgave, maar ook met een innovatiefonds en de ontwikkeling Oude IJsselzone. We benutten impulsen, realiseren visies, en versterken verbindingen. Verbinding tussen mens en omgeving, tussen overheid en inwoner, en tussen economie en maatschappij. Verbindingen versterken we dáár waar we aandacht hebben en tijd besteden.

Financieel perspectief

Hieronder schetsen wij het financiële meerjarenperspectief, op basis van de huidige situatie.

Veel is nog onzeker, zoals de verdere gevolgen van de Coronacrisis, maar ook andere ontwikkelingen zoals de meicirculaire, de verdere ontwikkeling van STOER en de komende herijking van het gemeentefonds. We maken echter bewust de keuze om hier niet op te wachten, maar zoveel mogelijk te anticiperen, onze kansen te benutten en impulsen te blijven geven.

In vogelvlucht: het meerjarenperspectief 2022-2025 dat we presenteren, kent op basis van bestaand beleid vanaf 2023 een positief saldo. Met andere woorden: de gemeente heeft een solide financiële basis. Daarnaast verwachten wij in het Sociaal Domein binnen de financiële kaders te kunnen blijven en mogelijk zelfs te kunnen investeren in het verder versterken van de dienstverlening aan onze inwoners. In de jaren 2022-2023 investeren we, in lijn met de besluiten die de raad daarover heeft genomen, extra op een aantal ingezette lijnen en geven we incidentele impulsen. Zoals eerder aangegeven zijn wij ontwikkelgemeente, en willen wij dat blijven. Dit heeft consequenties voor de P(ersoneels)-begroting. Tevens groeit hiermee de omvang van onze leningenportefeuille, echter zonder gevolgen voor onze financiële positie. Gezien genoemde solide financiële positie benutten we een klein deel van de algemene reserve om de meerjarenbegroting sluitend te houden.

Nadere uitwerking en toelichting

De prognoses van de kosten in deze voorjaarsnota zijn richtinggevend en op hoofdlijnen. Met het opstellen van de begroting zullen we naar de situatie van dat moment acteren en afhankelijk van de keuzes de definitief benodigde middelen verder uitwerken. En ook na de vaststelling van de begroting zullen we vanzelfsprekend regelmatig de vinger aan de pols houden en waar nodig bijsturen. Zo is de verwachting dat onder andere de effecten van de Coronacrisis nog (veel) langer zullen duren en ook de komende jaren financiële gevolgen met zich meebrengen.

Uiteraard zorgen we ervoor dat we tot een structureel sluitende begroting komen. Dat betekent dat we, conform de regelgeving, binnen de vier jaar van het meerjarenperspectief tenminste in het vierde jaar een positief saldo begroten.

Dit perspectief is opgedeeld in een berekening van de actuele begrotingspositie en van de voorlopig berekende financiële effecten van de speerpunten.

Bij 'Resultaat programmabegroting' is de vastgestelde Programmabegroting 2021-2024 als uitgangspunt genomen. Verder is het structurele effect van de 1e berap en het financiële effect van de september- en decembercirculaire van het Gemeentefonds meegenomen. Bij de financiële effecten van de beleidsmatige ontwikkelingen geven wij per ontwikkeling het totaalbedrag van de verwachte extra exploitatielasten. Daarbij vermelden wij nadrukkelijk dat het een inschatting is op basis van de huidige situatie en met de hier beschreven maatregelen. Zoals aangegeven is nog veel

onzeker in deze tijd. Richting de verdere uitwerking in de begroting kunnen (nieuwe) ontwikkelingen ervoor zorgen dat we andere keuzes moeten maken.

Dit leidt tot het volgende meerjarenperspectief (bedragen x € 1.000):

Meerjarenperspectief

Meerjarenperspectief (x 1.000)	2021	2022	2023	2024	2025
Resultaat programmabegroting 2021-2024	257	125	470	853	853
Incidentele afwijkingen (1e Berap)	-80				
Structurele afwijkingen (1e Berap)	-70	-70	-70	-70	-70
Algemene uitkering	0	-51	-120	-48	-48
Autonome ontwikkelingen					
Bijgesteld resultaat	107	4	280	735	735
<i>Beleidsmatige ontwikkelingen</i>					
<i>Programma 1:</i>					
Tegel eruit, boom erin		-25	-25	-25	-25
Landschapsfonds		-40	-40	-40	-40
Uitnodigingskader wonen buitengebied		-25			
Versnelling woningbouw:					
Structureel		-100	-100	-100	-100
Incidenteel		-350	-350	-350	
Civiele kunstwerken		-40	-40	-40	-40
Doorontwikkeling DRU-IP		-100			
Vrijval revitaliseringsfonds:					
Structureel		205	205	205	205
Incidenteel		170	195	195	
<i>Programma 2 (buiten de hekjes):²</i>					
N.v.t.					
<i>Programma 3:</i>					
Investeringsfonds (rentelast)		-9	-9	-9	-9
<i>Programma 4/5:</i>					
Personeelsuitbreiding		-250 + PM	-250 + PM	-250 + PM	-250 + PM
Beleidsmatige ontwikkelingen <i>Structureel</i>		-259	-259	-259	-259
Beleidsmatige ontwikkelingen <i>Incidenteel</i>		-305	-155	-155	
Beleidsmatige ontwikkelingen <i>Totaal</i>		-564	-414	-414	-259
Resultaat incl. beleidsmatige ontwikkelingen	107	-560	-134	321	476
Waarvan structureel		-255	21	476	476
<i>Sociaal Domein (binnen de hekjes)</i>					
Algemene uitkering		123	345	528	528
Ontwikkelingen incidenteel					
Ontwikkelingen structureel					
Prognose resultaat SD	0	0	0	0	0

² De middelen die voor het sociaal domein worden ontvangen van het rijk worden ingezet voor het sociaal domein. Middelen die in het betreffende boekjaar niet worden uitgegeven gaan naar de reserve sociaal domein eventuele tekorten worden hieruit onttrokken.

Bovenstaand schema betekent dat de gemeentebegroting 2022-2025 op basis van bestaand beleid vanaf 2023 een positief structureel saldo kent. Met andere woorden: de gemeente heeft een solide financiële basis. Daarnaast verwachten wij in het Sociaal Domein binnen de financiële kaders te kunnen blijven en mogelijk zelfs te kunnen investeren in het verder versterken van de dienstverlening aan onze inwoners.

De beleidsmatige ontwikkelingen binnen Programma 1 worden (m.u.v. Doorontwikkeling DRU) gedekt uit het vrij laten vallen van het Revitaliseringsfonds Wonen, voor een gedeelte incidenteel en voor een gedeelte structureel. Dit fonds (in 2021 € 200.000, oplopend tot € 400.000 in latere jaren) was oorspronkelijk voorzien voor bestrijding van de verwachte krimp. Maar gelet op de vele initiatieven voor woningbouw is hiervan momenteel geen sprake meer. Daarom is de gedachte om de voor dit fonds opgenomen middelen in te zetten voor genoemde ontwikkelingen, zoals het Landschapsfonds en de Versnelling Woningbouw. Met deze middelen wordt onder meer structureel dekking gegeven voor menskracht op deze terreinen.

Ten aanzien van de impulsen, de college- en raadsbrede wens tot doorgroei als ontwikkelgemeente, en de gevolgen hiervan voor de personele capaciteit, hebben we een eerste financieel effect op de P-begroting reeds aangekondigd bij de raad. Dat heeft geleid tot initiële uitbreiding van € 250.000. In de aanloop naar de begroting bestuderen we of er aanvullende behoefte is voor structurele of incidentele P-middelen en welke mogelijkheden daar financieel voor bestaan.

We denken dat daarnaast nog het volgende bedrag aan investeringsgeld nodig is:

NIEUWE INVESTERINGEN (x 1.000)	2022	2023	2024	2025
Programma 1:				
Speelruimteplan	85	PM	PM	PM
Vergroenen centra	PM	PM	PM	PM
Fietspad Landfort	100			
Uitwerking Oude IJsselzone	PM	PM	PM	PM
Programma 5:				
Informatisering	115			
GEWIJZIGDE INVESTERINGEN (x 1.000)	2022	2023	2024	2025
Programma 3:				
IKC Gendringen	2710	2480		
IKC Silvolde	520	5250		

In de begroting 2021 waren investeringen opgenomen in 2022 voor het IKC Gendringen (€ 3.792.000) en voor de IKC Silvolde (€ 3.302.000). Voortschrijdend inzicht en uitstel van een deel van de investering hebben geleid tot het investeringsoverzicht als opgenomen in bovenstaand schema.

Bovenstaande investeringen en de aangekondigde intensivering van de woningbouw in Oude IJsselstreek hebben tot gevolg dat er een grotere financieringsbehoefte ontstaat. Het totaal aan opgenomen leningen zal dus naar verwachting stijgen. Dit heeft géén gevolgen voor de financiële positie van Oude IJsselstreek. We gaan er immers van uit dat investeringen in grondaankoop, bouwrijp en woonrijp maken en de rente over deze investeringen worden terugverdiend, en dat complexen, zoals in 2020 ook is gebeurd, veelal met een positief resultaat kunnen worden afgesloten.

Tot slot. Onze financiële positie is, zoals gezegd, solide. We hebben een zeer gezonde reserve en daarmee een uitstekend weerstandsvermogen (een ratio beschikbaar/benodigd weerstandsvermogen van 6, conform de Jaarstukken 2020). Het is dan ook verantwoord om incidenteel een klein deel van de algemene reserve te benutten om de meerjarenbegroting sluitend te houden.

Mochten de ontwikkelingen, zoals eerder aangegeven, leiden tot een ander financieel perspectief, dan zullen we onze koers uiteraard bijstellen en andere keuzes maken c.q. aan de raad voorleggen.

Programma 1 | De gemeente waar het goed wonen is

Inleiding

De gemeente staat voor grote opgaven op het gebied van de leefomgeving. Woningbouw, energietransitie, klimaatadaptatie, landbouwtransitie, natuurontwikkeling en bedrijvigheid vragen allemaal aandacht en ruimte bij de invulling van deze opgaven. Ook in onze gemeente.

Om deze uitdagingen het hoofd te bieden zoeken we de onderlinge verbinding tussen de opgaven die voor ons liggen, waarbij we de samenhang tussen de opgaven zoeken bij de inrichting van onze ruimte. Waar kan welk ruimtegebruik worden gecombineerd en waar kunnen functies elkaar versterken? Zo benutten we onze beperkte ruimte efficiënt en dragen we tegelijk bij aan de verschillende dimensies van de brede welvaart.

Deze integrale manier van denken, waarbij de verbinding wordt gelegd tussen de opgaven van klimaat, energie, natuur en wonen staat ook centraal in de nieuwe Omgevingswet. Zo is vanuit deze denkwijze het transformeren van bestaande locaties een bouwopgave en kijken we onder andere ook naar de landschappelijke invulling en normen voor een energieneutrale en klimaatbestendige bouw.

Centraal in programma 1 staan de doelen: *vergroenen, verduurzamen en (ver)bouwen*. Bij al deze doelen wordt zo veel mogelijk gezocht naar de samenhang tussen de opgaven om de brede welvaart voor onze inwoners te vergroten. Vijf dimensies worden het meest beïnvloed vanuit dit programma, te weten woontevredenheid, milieu (leefomgeving), subjectief welzijn, gezondheid en maatschappelijke betrokkenheid.

Vergroenen

In het jaar 2021 is de Visie op landschap, natuur en groene kernen vastgesteld. Dit is het fundament om te werken aan vergroenen. We zijn de afgelopen tijd het groen in onze (directe) omgeving meer gaan waarderen. Groen draagt bij aan de brede welvaart: de woontevredenheid, het subjectieve welzijn en uiteraard draagt groen bij aan milieudoelstellingen om onder andere CO₂ vast te leggen. Vanuit het gedachtegoed van de Omgevingswet is groen onderdeel van alle ontwikkelingen waar we mee aan de slag gaan, zoals bij het verduurzamen en (ver)bouwen.

Daarnaast zijn er voor vergroenen een aantal concrete voorstellen.

1. Actie 'Tegel eruit, boom erin'

De actie 'Tegel eruit, boom erin' is een groot succes. We hebben de gemeente opgedeeld in vier (postcode)gebieden. In het eerste gebied zijn het afgelopen jaar ruim 400 bomen uitgedeeld. Om aan de vraag van inwoners voor een boom te voldoen zijn aanvullende middelen nodig. Gelet op de belangstelling van het afgelopen jaar schatten we in voor de hele gemeente circa € 25.000,- per jaar nodig te hebben. We stellen voor om dit bedrag structureel beschikbaar te maken.

2. Landschapsfonds

In de recentelijk vastgestelde Visie op landschap, natuur en groene kernen is het oprichten van een Landschapsfonds opgenomen. We gaan met onze inwoners in het buitengebied aan de slag met het instellen hiervan om langetermijnonderhoud van landschapselementen als maatschappij te compenseren. We stellen voor uit te gaan van €1,- per inwoner. Hiermee stellen we voor om € 40.000,- per jaar structureel toe te voegen aan het landschapsfonds

3. Vergroenen centra

We gaan werken aan groene centra als aantrekkelijk winkel- en verblijfgebied, die ook klimaatadaptief zijn ingericht. Momenteel werken we bijvoorbeeld aan een plan voor het centrum van Varsseveld om hiermee aan te sluiten op de in ontwikkeling zijnde woningbouwplannen. Daarnaast is in de vastgestelde startnotitie Herontwikkeling Wesenthorst ook de verbinding met het centrum benoemd. Ook daar liggen kansen voor vergroening, die wij uiteraard oppakken. Welke investering hiervoor nodig is, is nog niet bepaald en komen we bij de begroting op terug.

4. Speelruimteplan

In een nieuw speelruimteplan nemen we niet alleen het vervangen van speeltoestellen mee, maar ook het vergroenen en het klimaatadaptief inrichten van speelplekken. Dit vraagt om structureel budget voor onder meer het vervangen van speeltoestellen. De hoogte hiervan is afhankelijk van nog te maken keuzes in het nieuwe speelruimteplan, dat in de komende maanden ter besluitvorming aan uw raad wordt voorgelegd. Vooralsnog nemen we daarom alleen voor 2022 een investeringsbedrag op.

Onderwerpen	Kosten (euro)
Actie 'Tegel eruit, boom erin'	25.000 (exploitatie, structureel)
Landschapsfonds	40.000 (exploitatie, structureel)
Vergroenen centra	PM
Speelruimteplan	85.000 (investering, incidenteel)

Verduurzamen

In juni 2019 werd het nationaal Klimaatakkoord gepresenteerd. Het Klimaatakkoord heeft een centraal doel: het terugdringen van de uitstoot van broeikasgassen in Nederland met 49% ten opzichte van 1990. Europa stelt daarnaast een broeikasgasreductie van 55% in 2030 voor. Dat betekent dat veel gedaan moet worden aan energiebesparing, duurzame energie opwekking en aan de transitie naar aardgasvrije wijken.

Op regionaal niveau werken we daarom samen aan de Regionale Energie Strategie (RES) om te komen tot de invulling van de opgave voor opwek van duurzame energie en het maken van een Regionale Structuur Warmte.

Gemeenten hebben de regierol in de uitvoering van de warmtetransitie. Deze taak pakt Oude IJsselstreek graag op. Daarvoor is het van belang dat het Rijk de door de VNG gestelde randvoorwaarden zo snel mogelijk invult:

- Borging van betaalbaarheid en woonlastenneutraliteit
- Wet en regelgeving om regie te voeren vanuit de Warmtewet
- Rijk als partner, samen de heldere boodschap vertellen
- Beschikbaar stellen van voldoende uitvoeringsbudget voor capaciteit.

De tijd dringt, omdat gemeenten zonder uitvoeringsbudget de benodigde capaciteit niet gefinancierd krijgen in hun begroting voor 2022. We stellen ons op het standpunt dat het Rijk eerst structureel middelen beschikbaar moet stellen, voordat we de nieuwe gemeentelijke taken voortvloeiend uit het Klimaatakkoord uit gaan voeren.

Opwek van duurzame energie

In Oude IJsselstreek realiseren we duurzame opwek van zon- en windenergie. Er is voor ruim 30 hectare aan zonne-energie vergund en daarnaast zijn dertien windmolens gerealiseerd en in aanbouw. De tweede tranche voor nog eens 30 hectare zonnepanelen is geopend en het

selectieproces loopt. Ook onze inspanningen voor zon op dak zijn succesvol. Daarmee realiseren we de bestaande doelstelling voor de opwekking van zonne-energie. Om onze huidige doelstelling voor windenergie te realiseren is er nog ruimte voor circa twee windmolens.

Het is onwaarschijnlijk dat de doelstelling om in 2030 energieneutraal te zijn, zoals afgesproken in het Akkoord van Groenlo, wordt gehaald. Een herijking van het Akkoord van Groenlo loopt, omdat in de tussentijd het Klimaatakkoord is gesloten. We sluiten voor wat betreft de doelstellingen aan bij dit Klimaatakkoord en de vertaling daarvan naar onder andere de Achterhoek (RES) en daarmee ook naar Oude IJsselstreek. We verwachten in 2022 de uitkomsten van de herberekening van de energieopgave en eventuele doorvertaling daarvan naar concrete regionale en/of gemeentelijke plannen. Via het Agem energieloket wordt daarnaast ingezet op energiebesparing en het vormgeven van participatie bij projecten.

Toekomstbestendige wijken

De invulling van de warmtetransitie op wijkniveau is ingrijpend. Het is een flinke fysieke ingreep waarbij ook veranderingen achter de voordeur nodig zijn. Het werken aan een alternatief voor aardgas vraagt om een integrale aanpak waarbij we toewerken naar toekomstbestendige wijken waar het goed wonen, werken en verblijven is. Zo dragen we bij aan verschillende dimensies van de brede welvaart. Hierbij ligt de focus op besparen van energie en klimaatadaptatie door vergroening.

In 2022 gaan we verder met het proces in de Wijk van de Toekomst Varsseveld. Dit is een aanzet op weg naar een eerste wijk uitvoeringsplan (WUP) als vervolg op de Transitievisie Warmte die in 2021 wordt vastgesteld. In deze wijk gaan we in gesprek met inwoners en partners om invulling te geven aan de opgave. De nadruk ligt hierbij op energie besparen, isoleren en inrichten van particuliere en openbare ruimte. Het is een proces dat stap voor stap vormgegeven wordt. Hierbij hebben we aandacht voor de sociale en financiële aspecten van de energietransitie.

We starten in 2022 met een pilot energiearmoede met als doel het opstellen van een actieplan. Hierbij is aandacht voor kwetsbare doelgroepen met hoge energierekeningen en lage inkomens en tevens voor woningeigenaren die wel willen verduurzamen maar niet kunnen investeren. We willen dat iedereen mee kan doen en delen in de lusten en lasten van de energietransitie.

Bouwen

In heel Nederland, de regio Achterhoek en ook in Oude IJsselstreek is een groot tekort aan woningen, met name voor starters en senioren. Tot vorig jaar werd onze regio bestempeld als krimpregio. Sinds kort is duidelijk dat dit beeld is gekanteld en we als regio weer groeien. Gelukkig mogen we nu ook weer veel meer woningen bouwen. Begin 2020 hebben we dit bekend gemaakt en ook initiatiefnemers opgeroepen om met bouwinitiatieven te komen. Hier is veel gehoor aan gegeven.

Nog steeds komen elke week verzoeken binnen. Het gaat hierbij ook om verzoeken om winkelpanden te verbouwen naar woonlocaties, waarmee ook een oplossing wordt geboden aan soms langdurige leegstand. Met het nieuwe beleid zijn we voorbereid op eventueel toenemende leegstand in winkelgebieden vanwege de huidige economische situatie.

We hebben geconstateerd dat om te kunnen voldoen aan de behoefte aan woningen ook uitleglocaties nodig zijn. Uw raad heeft ingestemd met vijf uitleglocaties waar versneld en meer woningbouw gerealiseerd kan worden. We starten met de locatie Varsseveld-West en komen in de

2^e helft van dit jaar voor deze locatie met een startnotitie. Ook met de andere locaties moeten we aan de slag.

Om de versnelling van de woningbouw, zowel binnen de bebouwde kom als op de uitleglocaties, voortvarend te kunnen blijven oppakken zijn aanvullende middelen nodig. In het hele proces van initiatief, via een principebesluit, vervolgens de planologische procedure en het verlenen van vergunningen is sprake van krapte in de personele capaciteit. Daarom zetten we de komende jaren structureel en incidenteel extra middelen (o.m. uit het Revitaliseringsfonds) in om hier adequaat op in te zetten. Daarnaast is incidenteel extra inzet vereist voor de vele initiatieven op binnenstedelijke locaties.

Voor het wonen in het buitengebied kennen we momenteel de zogenaamde rood voor rood regeling bij vrijkomende agrarische bebouwing. Daarnaast kennen we de regeling voor landgoederen als rood voor groen regeling. We willen de mogelijkheden voor rood voor groen uitbreiden en in 2022 werken aan een uitnodigingskader voor wonen in het buitengebied.

Een kader waarbij rode functies (wonen) worden toegestaan in ruil voor een aanmerkelijke verbetering van de groene kwaliteiten van het buitengebied. We willen leegstaande (agrarische) bebouwing voorkomen door mogelijkheden te bieden te verbouwen naar meerdere betaalbare woningen voor starters of jonge gezinnen. Bij de uitwerking van dit uitnodigingskader is aanleg van landschap of zelfs natuur een duidelijke en harde voorwaarde voor het wonen. Het moet ook mogelijkheden bieden voor de bouw van duurzame en/of off-grid woningen.

Dit nieuwe uitnodigingskader brengt meerdere doelen samen. Het biedt extra mogelijkheden om het woningtekort te verminderen, er wordt voorzien in de maatschappelijke behoefte voor landelijk wonen, het biedt nieuwe woonvormen zoals hofjes en wonen in het groen, en leegstand in het buitengebied wordt voorkomen. Het is daarnaast ook mogelijk om te werken aan vergroenen van het buitengebied door aanleg van landschap en natuur. Dit initiatief kent in Nederland al meerdere uitwerkingen bijvoorbeeld de knoopen in Twente waar ook het in de visie op landschap, natuur en groene kernen beschreven es-wonen een voorbeeld van is.

Onderwerpen	Kosten (euro)
Versnelling woningbouw:	100.000 (structureel) & 350.000 (per jaar, incidenteel voor drie jaar)
- Personele capaciteit	
- Voorbereidende onderzoekskosten	
Uitnodigingskader Wonen in het Buitengebied	25.000 (incidenteel)

Overige ontwikkelingen

Vitaal buitengebied

In onze gemeente is een groot deel van ons buitengebied in gebruik en in eigendom van agrariërs. Deze ondernemers staan voor grote (verduurzamings)opgaven als gevolg van beleid vanuit Europa of het Rijk. Voor onze gemeente zit de waarde in het kennen van deze ondernemers en hun uitdagingen. Belangrijk is om over de toekomst van de landbouw en het buitengebied met elkaar in gesprek te blijven.

We werken hieraan in het (regionale) project voor toekomstbestendige erven (WATEA). In dit project wordt dit jaar gestart met het houden van keukentafelgesprekken door een onafhankelijke deskundige. Daarna kunnen naar behoefte kennismouchers worden ingezet (fase 2) voor de

uitvoering van uiteenlopende gesprekken, adviezen of onderzoeken. Denk hierbij aan fiscaal advies, asbestonderzoek of een onderzoek naar hoe om te gaan met vrijkomende agrarische bebouwing.

Daarnaast hebben we uw raad meegenomen in de uitkomsten van de gebiedsanalyse van onze gemeente. Dit onderzoek is uitgevoerd door het Kadaster en WECR (WUR). Aan de hand van een memo 'De toekomst van de landbouw en het buitengebied' hebben wij u tevens meegenomen in de huidige ontwikkelingen in de transitie van de landbouw. In een beeldvormende raadsessie willen wij na het zomerreces enkele inspirerende deskundigen, gelinkt aan platteland, uitnodigen om uw raad te informeren over de toekomst van het buitengebied en de landbouwtransitie. Wij willen de raad daarna de mogelijkheid geven om met elkaar over de toekomst van het buitengebied in debat te gaan.

De transitie van de landbouwsector, de toekomstige ontwikkeling van het buitengebied zijn complexe processen, met veel betrokkenen, die vragen om een zorgvuldige aanpak. Deze zorgvuldigheid vraagt om tijd, ook in afwachting van de landelijke visie, om te komen tot een voorstel vitaal buitengebied (visie of uitvoeringsprogramma) die wij volgend jaar aan uw raad willen voorleggen.

Ontwikkeling Oude IJsselzone en DRU-Industriepark

De Oude IJsselzone vormt het 'blauwe goud' in onze gemeente. Zij is geen eigenstandige opgave, maar vormt feitelijk de overkoepelende blauw-groene verbinding tussen verschillende visies en kan een vliegwiel zijn voor de verschillende opgaven en initiatieven op het gebied van wonen, recreatie en toerisme, natuur en klimaat.

De afgelopen jaren hebben we al veel moois gerealiseerd langs het water. Denk bijvoorbeeld aan Engbergen, Visie op Staal, het DRU-industriepark, kunst als dat van Schabracq langs een (fiets)routenetwerk en Hutten Zuid aan het water.

We willen de kansen die de Oude IJssel biedt nog verder versterken en benutten. Afgelopen jaar hebben we uw raad meegenomen in de vele ontwikkelingen en ideeën die er zijn. We zijn nu volop bezig met het in beeld brengen hiervan om daarna te komen tot een ontwikkelprogramma. We denken hierbij bijvoorbeeld ook aan een uitnodigingskader, om partners, eigenaren en initiatiefnemers actief uit te nodigen om bij te dragen aan de ontwikkeling van het gebied zoals dat in het kaartbeeld wordt vastgelegd.

De doorontwikkeling van het DRU-Industriepark is één van de opgaven langs de Oude IJssel, met hoge prioriteit. Samen met onze partners zoals Stichting DRU-Industriepark, ontwikkelaars en belanghebbenden en op basis van de onderzoeken en inspiratiedocumenten, willen we in de komende periode de best mogelijke (en financieel haalbare) combinatie van mogelijkheden voorleggen aan uw raad. De drie pijlers (water, wonen en evenementenlocatie/museum/hotel) krijgen hierin een plek. Vervolgens wordt het definitieve plan voor de DRU-ontwikkeling voorgelegd, waarna we volop door kunnen. Hiervoor worden al dit jaar kosten gemaakt om onder andere marktonderzoek te doen, de businesscase uit te werken en de opgave integraal uit te werken in samenhang met de partners. Deze opgave loopt ook in 2022 door, waarvoor we incidenteel € 100.000 aan middelen nodig hebben.

Daarnaast willen we op korte termijn de potentie van het water met een aantal concrete plannen verder benutten. Zo zijn we samen met het waterschap in gesprek over de mogelijkheden voor recreatievaart en willen we de ideeën rondom bijvoorbeeld een wildwaterbaan, botenloods en

aanlegsteigers concreet maken. En uiteraard lopen veel ontwikkelingen gewoon door, zoals rondom het Landfort. Als gemeente zijn we, in samenwerking met Stadt Isselburg, nog verantwoordelijk voor het realiseren van het fietspad tussen Landfort en Engbergen. Voor de aanleg van dit fietspad is nog € 100.000 als investering benodigd.

De benodigde financiële middelen voor de verdere concrete uitvoering voor zowel de doorontwikkeling van de DRU als de overige opgaven vanuit het ontwikkelprogramma Oude IJsselzone, hangen onder andere af van het uiteindelijke ambitieniveau, de rol van partners en de mogelijkheden voor cofinanciering. Op basis van de uiteindelijke besluitvorming van het definitieve plan voor de DRU en het ontwikkelprogramma Oude IJsselzone, kunnen we in de begroting concreter bepalen wat er nodig is.

Onderwerpen	Kosten (euro)
Fietspad Landfort	100.000 (investering, incidenteel)
Doorontwikkeling DRU-IP	100.000 (exploitatie, incidenteel)
Uitvoeringsmiddelen Oude IJsselzone	PM

Bijstelling onderhoudsbudget civieltechnische kunstwerken en kunst in de openbare ruimte

Het onderhoudsbudget is ontoereikend om alle reiniging en klein onderhoud uit te voeren. De consequenties hiervan zijn omvangrijker gebleken. Om te voorkomen dat ingrijpender en daarmee kostbaarder onderhoud noodzakelijk wordt, zetten we nu 40.000 euro aanvullende middelen in om de reiniging en kleiner onderhoud uit te blijven voeren.

Onderwerpen	Kosten (euro)
Onderhoudsbudget civieltechnische kunstwerken en kunst in de openbare ruimte	40.000 (exploitatie, structureel)

Programma 2 | Een leefbare gemeente

Een doorgaande lijn van 2018 tot nu en verder

In het voorjaar van 2018 schreven wij in het Coalitieprogramma 2018-2022 'Met lef samen bouwen aan onze toekomst' over de problematiek van de gescheiden regelingen voor zorg, ondersteuning of werkloosheid en over de noodzaak tot verdere transformatie binnen het Sociaal Domein. Zorg om spanning tussen de uitgaven en de beschikbare budgetten was er toen ook al, evenals onze overtuiging dat we in elk geval zouden blijven zorgen voor inwoners die hulp en ondersteuning nodig hebben. Ons uitgangspunt daarbij was dat we uitgaan van kansen van mensen en dat iedereen meedoet en bijdraagt aan een inclusieve samenleving. Daarom werken we er hard aan dat iedereen dezelfde toegang heeft tot diensten en voorzieningen zoals mensen zonder beperkingen. Dit doen we samen met onze projectgroep Inclusie. Een team van beleidsambtenaren en inwoners met een beperking. Samen kijken we naar wat er goed is en wat we kunnen verbeteren. Zo maken we van Oude IJsselstreek een inclusieve gemeente waar het goed leven is voor iedereen.

Wij konden toen nog niet vermoeden dat wij al binnen een paar maanden geconfronteerd zouden worden met oplopende structurele tekorten in het Sociaal Domein. Wij hebben de raad hierover uitgebreid geïnformeerd in november 2018. De tekorten deelden wij met bijna alle gemeenten in Nederland. Wij hebben samen met de raad met lef gekozen voor een traject dat we niet direct deelden met andere gemeenten. We hebben er namelijk voor gekozen om vol in te zetten op de transformatie en niet te gaan bezuinigen op de volgens ons zo noodzakelijke jus van de samenleving. We hebben de rekening voor de tekorten niet neergelegd bij het verenigingsleven of voorzieningen als de bibliotheek. We zijn gaan zoeken naar een nieuwe manier van werken binnen de Wmo, de Jeugdwet en de Participatiewet en we hebben dat gedaan op grond van visie. Drie uitgangspunten hebben we daarbij centraal gesteld: normaliseren, voorkomen en innoveren/samenwerken.

In de loop van 2019 en 2020 hebben wij drie bestuursopdrachten geformuleerd om de transformatie richting te geven en tot uitvoering te brengen. De Bestuursopdracht Transformatie in de kijk op zorg en hulp voor jeugd en gezin was in maart 2019 de eerste. Deze bestuursopdracht heeft met ingang van 1 januari 2020 geleid tot een andere toegang tot jeugdhulp, passend bij onze visie en samen met ons uitgevoerd door een samenwerkingspartner, te weten Buurtzorg Jong. Daarna volgden in mei/juni 2020 de Bestuursopdracht transformatie Wmo en de Bestuursopdracht transformatie in de kijk op werk. In de Bestuursopdracht transformatie Wmo werken we samen met partners aan het opheffen van belemmerende schotten in de zorg en ondersteuning voor volwassenen. De Bestuursopdracht transformatie in de kijk op werk heeft in de eerste fase geleid tot de oprichting van STOER, ons eigen participatiebedrijf dat op 1 januari 2021 haar deuren opende voor onze inwoners en ondernemers. Alhoewel niet opgenomen in een aparte bestuursopdracht is vanaf het begin duidelijk geweest dat de inkoop van onze zorg in het kader van Wmo en Jeugd een zeer belangrijk onderdeel is van de transformatie. Om écht te kunnen doen wat nodig is vanuit de bedoeling is partnerschap en verbinding met aanbieders van zorg noodzakelijk. Partnerschap vraagt langdurig wederzijds commitment en een gedeelde visie. Door ambulante jeugdhulp en Wmo-ondersteuning vanaf 2022 lokaal in te kopen, kunnen wij de aanbieders die onze samenwerkingspartners zullen worden ook daarop selecteren en optimaal laten aansluiten op de lokale toegang.

In de zomer van 2020 hebben wij op basis van onze ervaringen in het werken aan de transformatie onze visie onder woorden gebracht in het document 'Naar het hart van de beweging'. Zoals de titel al

zegt gaat het om een beweging, het gaat om hoe wij willen kijken en vooral over hoe wij willen doen en waarop we ons willen laten aanspreken.

Ook in 2021 werken we gestaag verder aan de transformatie in het Sociaal Domein. Onze partner Buurtzorg Jong raakt steeds verder ingeburgerd in onze gemeente als onderdeel van ons lokaal zorgnetwerk. Door middel van ons lokale inkooptraject werken we hard aan de verbinding met de aanbieders van ambulante jeugdhulp en Wmo ondersteuning zodat ook daar de transformatie verder handen en voeten krijgt. Wij gaan er vanuit dat we in het derde kwartaal van 2021 met deze aanbieders goede samenwerkingsafspraken kunnen maken en samen kunnen gaan bouwen aan een hulpnetwerk op basis van onze visie. De samenwerking met onze partners bij de zorg en ondersteuning voor volwassenen krijgt in 2021 steeds verder gestalte. De houtskoolschets met daarin de contouren van de manier waarop we samen de transformatie vorm willen geven, is vastgesteld. Binnen de beperkingen die door Corona zijn ontstaan, gaan we voortvarend verder met de volgende stappen. Zowel op inhoud als op het in de praktijk brengen van partnerschap in verbinding. In 2021 maken we bij de transformatie in de kijk op werk een begin met fase 2. In deze fase 2 werken we met een strategische agenda waarin de transformatie langs twee pijlers, te weten werk en inkomen, wordt uitgewerkt. Daarnaast is ook STOER haar dienstverlening richting inwoners en ondernemers verder aan het uitbouwen en ontwikkelen, onder andere doordat de schulddienstverlening, de inburgering, de Bijzondere Bijstand en de Meedoenregelingen onderdeel van de werkzaamheden van STOER worden.

Onze visie “naar het hart van de beweging” begint steeds meer zichtbaar te worden in de wijze waarop wij werken, samenwerken, luisteren en handelen. We spreken veel en vaak over een beweging, een beweging die ontstaan is vanuit passie en betrokkenheid, die ontstaan is vanuit een sterke overtuiging dat het anders kan, ja anders moet binnen het Sociaal Domein. Een beweging die onderhoud vergt en brandstof, omdat het niet vanzelf gaat en omdat het nooit klaar is. We noemen onze visie “Naar het hart van de beweging” omdat het volgens ons om mensen moet gaan en dus moet gaan om compassie, aandacht en betrokkenheid. De menselijke maat is voor ons leidend en dat betekent logischerwijs dat wij in gesprek zijn met onze inwoners. Vanuit oprechte nieuwsgierigheid naar wat zij belangrijk vinden in de zorg, in de manier waarop wij de dienstverlening organiseren.

Wij vinden het belangrijk dat professionals de ruimte krijgen om écht te doen wat nodig is, daarom praten we natuurlijk ook met hen. Zij kunnen ons het beste vertellen wat zij daarvoor nodig hebben. De goede resultaten over afgelopen jaren zijn voor ons de impuls om de ingegeven koers met kracht door te zetten. Het heeft ons gesterkt in onze overtuiging dat werken met de menselijke maat als kompas, partnerschap om samen de beweging op gang te houden voor alle partijen beter werkt.

Concrete plannen voor 2022

Met al deze stappen en ontwikkelingen is wat ons betreft de transformatie nog niet klaar, we willen in 2022 voortbouwen op alle stappen die gezet zijn vanaf 2018 en met name inzetten op verdergaande verbindingen.

Integrale toegang

In ons visiedocument ‘Naar het hart van de beweging’ hebben we gezegd dat in onze gemeente een inwoner nooit aan het verkeerde loket komt. Daarom gaan we werken aan een integrale toegang tot hulp en zorg. Dat doen we op grond van een gedeelde visie met onze partners waarbij we niet streven naar een vorm waarin we allemaal in 1 gebouw zitten maar vooral naar een inclusieve

manier van werken. Een eerste stap hebben wij hiervoor eind 2020 en begin 2021 al gezet door de professionals, die bij de verschillende partners alsook bij onze eigen gemeentelijke organisatie in de toegang werken, een gezamenlijke training te bieden voor eenzelfde manier van werken. Om de integrale toegang in al zijn facetten te kunnen realiseren en de verbinding tussen de partners te faciliteren zijn extra middelen noodzakelijk. Om dit proces te verrijken met kennis en kunde van andere gemeenten nemen wij actief deel aan een werkgroep van Movisie en VNG over integrale toegang. Het doel is om kennis en ervaring uit te wisselen en actief te werken aan voor Oude IJssel streek passende oplossing van de integrale toepassing volledig passend bij de transformatie waarin de gemeente zich bevindt.

Fase 2 Transformatie in de kijk op werk

In 2022 zullen wij fase 2 van de transformatie in de kijk op werk verder invullen op basis van de voorbereidingen en eerste concrete uitvoering die in 2021 plaatsvindt. In deze fase worden alle inkomensregelingen die de gemeente uitvoert bij elkaar gebracht op 1 locatie. We hebben het hier dan over de uitvoering van de meedoen regelingen/ bijzondere bijstand, de uitvoering van de schulddienstverlening en de uitvoering van de Wet Inburgering. Wij streven daarbij naar verdergaande verbinding tussen de verschillende vormen van inkomensondersteuning binnen onze gemeente zodat we nog beter in staat zijn om écht te doen wat nodig is. Naast verbinding kiezen wij ook voor optimalisering waar nodig om zo de armoedeval, schuldenproblematiek, afhankelijkheid van bijzondere bijstand en bijvoorbeeld gezondheidsproblemen waar mogelijk te verminderen of te voorkomen. Een concreet voorbeeld vormt een verdere uitbreiding van de Collectieve aanvullende verzekering. Ten aanzien van de loopbaanondersteuning zullen wij verder gaan met verschillende vormen van maatschappelijke banen waar we in 2021 mee starten. Daarnaast zullen wij op basis van de ervaringen die wij opdoen en signalen die wij van inwoners en van ondernemers ontvangen onze dienstverlening verder uitbreiden. Speciale aandacht is nodig voor dienstverlening en ondersteuning aan ondernemers die, al dan niet tijdelijk, het hoofd moeilijk boven water kunnen houden. Hiervoor zetten wij onze wettelijke mogelijkheden optimaal in en zullen wij écht doen wat nodig is. Daarnaast zullen wij actief ondernemerschap bevorderen van mensen die werk zoeken en voor wie een invulling als ondernemer beter aansluit bij hun talenten en wensen dan een rol als werknemer. Om deze doorontwikkeling in fase 2 mogelijk te maken zijn extra middelen nodig.

Ten uitvoer brengen van de transformatie in de kijk op zorg en hulp voor volwassenen (Wmo)

Daar waar 2020 in het kader stond van de eerste gezamenlijke verkenningen staat 2021 in het kader van de daadwerkelijke voorbereiding van de nieuwe manier van werken in de zorg en hulp voor volwassenen. Samen met onze partners doen we al het nodige om in 2022 daadwerkelijk te kunnen starten met een ontschotter manier van werken waarmee we de verbinding daadwerkelijk tot stand brengen. Deze verbinding komt o.a. tot uitdrukking in de manier waarop we de professionals faciliteren om écht te doen wat nodig is. In het najaar van 2021 zullen de voorbereidende beslissingen worden genomen om te kunnen starten met de gewenste vorm van samenwerking. Onderdeel van de besluitvorming zal ook een projectbegroting zijn waarin de benodigde extra middelen gevraagd worden.

Partnerschap met aanbieders van zorg

Een belangrijk uitgangspunt in de transformatie is voor ons dat we willen innoveren in samenwerking. Wij hebben ervaren dat dit mogelijk is in onze manier van samenwerken met Buurtzorg Jong. We hebben ook geleerd dat deze manier van samenwerken, waarbij je ook écht partners van elkaar bent, aandacht en onderhoud vraagt. Op een vergelijkbare manier willen we in 2022 vormgeven aan ons partnerschap met de aanbieders van wie wij zorg gaan inkopen in het kader van Jeugdzorg en Wmo. Momenteel zijn wij in de afrondende fase van de lokale aanbesteding

ambulante zorg Wmo en JW. Het op te zetten bouwteam zal voorbereidende werkzaamheden verrichten zodat we in 2022 de resultaten hiervan kunnen implementeren.

Zowel de uitvoerende fase van de bestuursopdracht Wmo alsmede de implementatie van de nieuw gecontracteerde partners vraagt inzet van ons als gemeente en daarvoor voorzien wij dat wij capaciteit in gaan zetten die wij binnen de huidige formatie onvoldoende beschikbaar hebben.

Samen kansrijk en gezond

Wij staan voor een inclusieve gemeente waarbij kansen zo eerlijk mogelijk verdeeld worden. Dat is een rode draad in onze transformatie. Écht doen wat nodig is om iedereen mee te laten doen vraagt soms om doorbraken, om werken buiten de gebaande paden. Het vraagt ook om verbindingen en integraal werken, dwars door wettelijke grenzen en schotten heen omdat problemen waarmee onze inwoners te maken krijgen zich ook niet houden aan die wettelijke grenzen. Gezondheid speelt hierbij een belangrijke rol, maar ook inkomen en schulden, betekenisvolle naasten, een zinvolle dagbesteding. Het gaat om ingewikkelde verbanden die op verschillende manieren tot uiting komt. Het inmiddels vastgestelde lokale gezondheidsbeleid zal ook in 2022 verder vormgegeven worden. Termen al dementievriendelijke gemeente en streven naar een inclusieve samenleving zullen een belangrijk onderdeel van de doorontwikkeling zijn. Om een extra impuls te geven aan baanbrekende initiatieven, aansluitend op de verschillende bestuursopdrachten, de ideeën rond de integrale toegang en de andere plannen in het sociaal domein voorzien we aansluiting bij een landelijk project waardoor we extra middelen kunnen genereren voor onze lokale inzet. Omdat hier sprake is van cofinanciering zullen wij als gemeente ook extra middelen beschikbaar moeten stellen. Een groot deel van deze cofinanciering zal uit reeds bestaande uren van de organisatie bestaan. Eventuele extra gelden zullen ten laste van de reserve sociaal domein worden gebracht.

Geheel in lijn met de doelen beschreven in de brede welvaart zal de samenwerking tussen het sociaal domein en het fysiek domein en Economie doorontwikkeld worden. Een inwoner is per slot van rekening niet alleen iemand die inkomensondersteuning nodig heeft maar ook iemand die een veilige woonomgeving nodig heeft, goede scholing en ruimte voor ontspanning. Hieronder beschrijven we een van de projecten waarbij we de verbinding tussen opvoeden, inkomen, gezondheid en scholing maken.

Het onderwijs, de kinderopvang en Buurtzorg Jong hebben de kinderen in kansarme/kwetsbare situaties steeds beter in beeld. Hier wordt gericht actie op ondernomen Zo ontwikkelen we een coalitie rondom een “kansrijke start” waardoor (aanstaande) kwetsbare ouders zorg en ondersteuning krijgen zodat hun kinderen zo gezond mogelijk hun leven starten, screent het consultatiebureau actief en geven ze indien nodig indicaties af voor voorschoolse educatie, zetten we in op programma’s zoals Bereslim, Boekstart, Boekenpret en Speelschakel, en organiseren we samen met partners en themabijeenkomsten voor kinderopvang en onderwijslocaties om expertisebevordering van pedagogisch medewerkers en leerkrachten te stimuleren en is er een kindpakket voor kinderen van 4 tot en met 17 jaar met ouders die tot de minima behoren zodat de drempel voor school, huiswerkbegeleiding, zwemlessen of een computer verlaagd wordt.

Cultuur

Wij onderstrepen het belang van cultuur. In onze Cultuurnota leggen we in 2021 onze ambitie vast: Cultuur voor en door iedereen! We zien volop kansen voor cultuur in de verbinding met andere beleidsterreinen. Cultuur en educatie, cultuur en gezondheid, cultuur en toerisme; de komende jaren gaan we aan de slag met het inzetten van cultuur binnen al deze domeinen. Samenwerking binnen en buiten de cultuursector zien wij hierbij als sleutel voor succes. Samen kunnen we verder bouwen aan een divers en aantrekkelijk cultuuraanbod en het aanbod beter zichtbaar maken voor inwoners

en bezoekers. Rekening houdend met andere regionale ontwikkelingen gaan wij in 2022 verder aan de slag met ons vernieuwend cultuurbeleid dat toekomstbestendig is en aansluit bij de behoeften van onze inwoners.

Financiën, ontwikkelingen en onzekerheden

In het sociaal domein is sprake van een aantal majeure ontwikkelingen kansen en onzekerheden voor 2022.

1. Regionale en lokale inkoop

Op dit moment is sprake van meerdere processen voor de inkoop van maatwerkdienstverlening vanaf 2022. Ten eerste is sprake van onze lokale subsidietenders voor Jeugdhulp in de buurt en Wmo-hulp in de buurt, wat gaat over ambulante zorg- en hulpverlening. Daarnaast loopt in de regio Sociaal Domein Achterhoek een inkooptraject om te komen tot nieuwe inkoopafspraken met aanbieders vanaf 2022, waarbij wij voor jeugd meedoen met Hoogcomplex zorg en Woon- en gezinsvormen en voor Wmo voor Wonen (zie ook punt 2 hierna). Deze nieuwe manieren van inkoop verandert de samenwerking met zorgaanbieders en de wijze van bekostiging, waardoor we een besparing verwachten. De omvang van deze besparing is in het kader van de Kwaliteitsslag in het sociaal domein reeds opgenomen in de meerjarenbegroting. De uitkomst van het inkoopproces is afhankelijk van de inschrijvingen en afspraken die met zorgaanbieders gemaakt worden. Dit zal pas in het najaar bekend zijn. Voorlopig houden wij daarom vast aan de inschatting die we eerder voor de meerjarenbegroting hebben gemaakt.

2. Inkoop en decentralisatie Beschermd wonen

Op dit moment is gemeente Doetinchem als centrumgemeente verantwoordelijk voor Beschermd wonen in de hele regio. Zij ontvangt de rijksmiddelen en betaalt ook de kosten. Per 1 januari 2022 wordt gestart met de doordecentralisatie, vanaf dat moment gaan alle gemeenten zich inzetten voor de betreffende inwoners. En vanaf 1 januari 2023 komt er een nieuwe financiële verdeling van de gelden over de gemeenten. Naast deze ontwikkeling vanuit het Rijk, vindt tegelijk met de rest van de regionale inkoop momenteel ook de inkoop plaats van de diensten die vallen onder Beschermd wonen. Het financiële effect van dit hele proces (doordecentralisatie, verandering toegang, aanpassing rijksbekostiging, nieuwe inkoop) is op dit moment nog niet bekend.

3. Wijziging woonplaatsbeginsel jeugdwet

Het woonplaatsbeginsel in de Jeugdwet bepaalt welke gemeente verantwoordelijk is voor de jeugdhulp, inclusief de kosten. Op dit moment is het woonplaatsbeginsel gebaseerd op de woonplaats van de gezagsdrager van een jeugdige. Bij verblijfszorg kan dit bijvoorbeeld de instelling zijn waar de jeugdige verblijft, hetgeen betekent dat de gemeente waar die instelling gevestigd is, verantwoordelijk is, ook als de jeugdige uit een andere gemeente afkomstig is. Vanaf 2022 wordt dit anders. Dan is de woonplaats waar de jeugdige staat ingeschreven op het moment van de zorgvraag, bepalend. Deze verandering wordt ingevoerd met terugwerkende kracht. Elke gemeente zal aan de hand van het BRP nagaan welke jeugdigen die nu onder haar verantwoordelijkheid vallen, moeten worden overgedragen aan een andere gemeente. En welke jeugdigen vanuit andere gemeenten aan haar worden overgedragen. Het is de bedoeling dat vóór 1 juli 2021 gemeenten dit in beeld hebben gebracht. Op basis van een voorlopige simulatie van het CBS over het jaar 2019 gaat het voor ons per saldo om 30-35 kinderen die nu voor rekening van ons komen, maar vanaf 2022 niet meer. Het financieel effect hiervan is pas duidelijk als dit hele proces is afgerond, maar omdat het vaak om verblijfszorg gaat, kan het financieel effect aanzienlijk zijn. Dit heeft mede effect op de omvang van de regionale inkoop. Voorts is op dit moment nog niet duidelijk welke consequenties deze aanpassing heeft voor de rijksvergoeding.

4. Abonnementstarief Wmo

De invoering van het abonnementstarief in de Wmo (vanaf 1 januari 2019) heeft landelijk gezien aantoonbaar geleid tot een aanzuigende werking, vooral bij huishoudelijke hulp. Wij zien dit ook terug in onze cijfers, waardoor we in 2020 op dit onderdeel niet meer uitkwamen binnen de begroting. De gemeenten zijn hiervoor tot op heden niet gecompenseerd. Enkele partijen hebben in hun verkiezingsprogramma voor de Tweede Kamer gepleit voor het afschaffen van het abonnementstarief. Het hangt af van de kabinetsformatie welke keuzes hierin worden gemaakt. Een wijziging van de huidige systematiek kan aanzienlijke (positieve) financiële gevolgen hebben.

5. Jeugdzorg

Eind 2020 concludeerde onderzoeksbureau AEF, in opdracht van het Rijk en de VNG, dat gemeenten tot € 1,8 miljard (structureel) meer uitgeven aan jeugdzorg dan ze aan rijksvergoeding ontvangen. Naar aanleiding van dit onderzoek heeft een stuurgroep met

vertegenwoordigers van de VNG en verschillende ministeries maatregelen uitgewerkt met het doel de uitgaven aan de jeugdzorg te beperken en het stelsel beheersbaarder te maken. Voor 2021 heeft het kabinet incidenteel extra middelen beschikbaar gesteld, maar of en in welke mate dit voor de jaren daarna ook geldt, is op dit moment niet te zeggen. Het is aan het nieuwe kabinet om te besluiten over de fundamentele aanpassingen die nodig zijn, deze door te voeren en te bezien welke middelen gemeenten hiervoor structureel nodig hebben. Het zou ook kunnen dat maatregelen worden getroffen die leiden tot verlaging van de kosten, zoals een beperking van de reikwijdte van de jeugdwet.

6. Kosten en compensatie voogdij en 18+

Binnen de rijksvergoeding ontvangen gemeente een specifiek budget voor kinderen met een voogdijmaatregel en 18+'ers. Indien gemeenten voor deze doelgroepen geld tekort komen, kunnen zij -onder voorwaarden- aanspraak maken op een separate compensatieregeling. Deze compensatie wordt volgens de t-2 systematiek toegekend, dus 2 jaar later dan het jaar waarin de kosten zijn gemaakt. Over 2019 hebben wij gebruik gemaakt van deze compensatieregeling, waardoor voor het jaar 2021 circa € 630.000 als extra jeugdzorgbudget aan ons is toegekend. Door de wijziging van het woonplaatsbeginsel per 2022, vervalt deze compensatieregeling. Dit betekent dat wij voor het jaar 2020 hier geen aanspraak meer op kunnen doen. In plaats daarvan is een nieuwe compensatieregeling ingevoerd voor gemeenten die in 2020 en 2021 te maken hebben (gehad) met een aanzienlijke stijging van de kosten voor voogdij en 18+. Het is nu nog niet bekend of wij hiervoor in aanmerking komen.

7. Impact van corona

Het jaar 2020 stond grotendeels in het teken van corona. Door diverse compensatieregelingen voor zorgaanbieders is (zeker in financieel opzicht) niet zichtbaar geworden dat gedurende langere tijd bepaalde zorg niet (of op een andere manier) geleverd is. Hierdoor is het lastig om autonome ontwikkelingen als de zorgvraag in 2020 goed te kunnen duiden en als maatstaf te hanteren voor de toekomst. Dit effect wordt versterkt doordat onduidelijk is welk effect corona en de lockdown(s) hebben (gehad) op de (mentale) gezondheid van onze inwoners en wat dit doet voor de toekomstige zorgvraag.

8. Uitvoering Participatiewet

Met ingang van 1 januari jl. voert de gemeente Oude IJssel streek zelf de Participatiewet met alle daaronder liggende regelingen uit (Participatiewet, Besluit bijstandverlening zelfstandigen, uitkeringen oudere werklozen). Het werkbedrijf STOER is opgericht om daadwerkelijk invulling te geven aan de visie "transformatie kijk op werk". Het huidige jaar is een inrichtingsjaar waarin we

handen en voeten geven aan de diepgewortelde overtuiging dat de menselijke maat tot betere successen leidt. We zijn daarbij grotendeels afhankelijk van de financiering vanuit het rijk en de door hen opgelegde schotten tussen de verschillende budgetten. Het welslagen van deze beweging is naast onze eigen inrichting en omgangsvormen mede afhankelijk van de ruimte die de rijksoverheid ons toestaat om te ontschotten. Ook de economische situatie heeft een directe invloed op de financiën van STOER en de gemeente t.a.v. de uitvoering van de PW.

Programma 3 | De werkende gemeente

Inleiding

Voor 'de werkende gemeente' bouwen we verder op de ingeslagen weg van de begroting 2021. Dat kunnen we als gemeente niet alleen. Wij zijn, net als het bedrijfsleven, mede afhankelijk van omstandigheden waarop we geen invloed hebben. Zo hebben de gevolgen van de pandemie invloed op de bedrijfsvoering van alle bedrijven en zo kan een blokkade in het Suezkanaal verstrekkende gevolgen hebben voor internationaal opererende bedrijven in onze gemeente. Dit alles leidt tot nieuwe inzichten over globalisering, grondstoffen, duurzaamheid en re-shoring.

Onze gemeentelijke rol in het economisch ecosysteem is echter niet gering. Samen met het bedrijfsleven en onderwijspartners werken we verder aan herstel van de economie en bieden we onze inwoners de gelegenheid om 'een leven lang te leren'. Juist om mee te kunnen doen in de samenleving, bestaanszekerheid op te bouwen en om verder te ontwikkelen. Het draagt bij aan de ontwikkeling van de brede welvaart van onze inwoners. Lokale, maar ook regionale samenwerking met het bedrijfsleven en onderwijs stimuleren we door deel te nemen aan regionale thematafels en daar goede projecten te ondersteunen en te ontwikkelen. Lokaal verankeren we die door intensief contact te onderhouden met ondernemers en schoolorganisaties en van daaruit vertalen we lokale geluiden naar regionale opgaven.

Nog dit jaar (2021) verwachten we extra maatregelen van het Rijk om de economie verder te bevorderen. Zo wordt gewerkt aan een landelijk programma dat zal ingaan op het moment dat de bestaande regelingen voor het bedrijfsleven worden beëindigd om zo faillissementen alsnog te kunnen voorkomen en baan zekerheid voor mensen te kunnen garanderen. Daarbij verkennen we ook de mogelijkheden om mensen te helpen zich om te scholen van sectoren waar geen baan zekerheid meer is, naar sectoren waar grote behoefte is aan arbeidskrachten. We zullen de mogelijkheden van de Rijksregelingen wederom ruimhartig toepassen om daarmee de (lokale en regionale) economie te bevorderen.

Daarnaast is het NPO (Nationaal Programma Onderwijs) reeds gepresenteerd, dat vanuit het ministerie van onderwijs scholen ertoe oproept om, daar waar dat van toepassing is, opgelopen onderwijsachterstanden in te lopen. Het programma beoogt een duurzame samenwerking in de keten van het onderwijs. Lokaal hebben wij deze ketensamenwerking in 2021 al versterkt, mede als gevolg van corona. Ook voor de uitvoering van het NPO zullen we de regelingen actief samen met de scholen, kinderopvangorganisaties, jeugdorganisaties e.d. oppakken en uitvoeren. Zo bieden we gezamenlijk inclusief onderwijs en jeugdarrangementen en zijn we er voor alle kinderen in onze gemeente.

Als grensgemeente hebben we een internationaal karakter. We zijn lid van zowel de Euregio Gronau als de Euregio Rijn-Waal. Binnen de Euregio Rijn-Waal versterken we onze samenwerking met de gemeenten Doetinchem en Montferland door onze inbreng af te stemmen. We blijven investeren in onze sterke relatie met Bocholt en we gaan door met de uitvoering van het Regiodealproject "GROS: grensoverschrijdend ondernemen, werken en leren". Dit project loopt tot en met 2023. Het nieuwe programma INTERREG VI biedt mogelijkheden om optimaler gebruik te maken van subsidiemogelijkheden om de grensoverschrijdende verbinding te versterken en projecten mogelijk te maken. Daar zetten we ons voor in.

We zijn lid van de Europese Ring van IJzersteden. In 2020 was het gastheerschap in Italië gepland, maar dat is vanwege corona niet doorgegaan. In 2021 ligt het gastheerschap van de jaarvergadering bij onze gemeente.

Impulsprogramma economie en wonen

De jaren 2020 en 2021 zijn om een aantal redenen bijzonder. Vanwege de pandemie zoals in de inleiding al beschreven. Maar ook doordat de kijk op de wereld en de rol van de overheid tot nieuwe invalshoeken leidt. Veranderingen zijn ook in onze gemeente zichtbaar. Denk aan de drive-thru op het DRU Industriepark, de Nederlander die als toerist de Achterhoek leert kennen of de extra grote terrassen in de verschillende kernen. De ontwikkelingen gaan door: het bedrijf Van Raam staat in de finale van de Koning Willem I Prijs en we zien horeca- en detailhandelsondernemers op allerlei nieuwe manieren invulling geven aan hun onderneming.

Met het Aanvalsplan Conjecturele Schommelingen (Plan B) hebben we laten zien dat we als gemeente integraal en anticyclisch kunnen denken en dat vast kunnen leggen in de begroting. Hierbij investeren we als overheid juist in tijden van recessie of tegenslag om de economie aan te gang te houden in tijden dat particuliere bestedingen achter blijven. Belangrijke elementen hieruit zijn verankerd in de Voorjaarsnota 2021. In deze Voorjaarsnota is financiële ruimte gecreëerd om de economie aan te jagen en daarbij in te zetten op bijvoorbeeld woningbouw (zie ook programma 1). Daarnaast zetten we in op innovatie en duurzaamheid, omdat we daarmee de economie toekomstbestendiger maken en bijdragen aan het ondernemersklimaat en werkgelegenheid in de gemeente. Die werkgelegenheid kan zich alleen positief ontwikkelen als de arbeidsmarkt meer in balans komt met kansen voor iedereen en met de mogelijkheid tot een leven lang ontwikkelen. Het blijven investeren in duurzaamheid, toekomstbestendige bedrijventerreinen en winkelcentra, innovatie, toerisme, de arbeidsmarkt en het onderwijs is de rode draad in 2021. Hiermee willen we sterker uit de crisis komen.

Met de extra financiële middelen uit de Voorjaarsnota 2021 is gestart met het maken van plannen voor het toekomstbestendig maken van Hofskamp Zuid en de IJsselweide. Daarbij is de hulp ingeroepen van een civiel-technisch bureau om projecten op elkaar af te stemmen, zodat er op verschillende niveaus werk met werk gemaakt kan worden. Het is de bedoeling om in 2022 te starten met de eerste werkzaamheden van de revitalisering van de bedrijventerreinen. We verwachten dat de werkzaamheden doorlopen in 2023.

Daarnaast is er, mede door de besluitvorming in de gemeenteraad, extra geld beschikbaar gesteld voor woningbouw en toerisme en recreatie. Hier liggen kansen om vanuit de brede welvaart op meerdere dimensies positieve effecten te hebben. Voor beide onderdelen verwachten we in 2022 de eerste positieve resultaten.

Op het gebied van duurzaamheid is in de Voorjaarsnota 2021 specifiek aandacht gevraagd voor waterstof. Hoewel dit een nieuwe technologie is, zijn er wel ontwikkelingen op dit gebied en we verwachten in 2022 onderzoeksresultaten te hebben wat betreft haalbaarheid van lokale waterstofketens.

Innovatiefonds

Er gebeurt al veel in de regio, en specifiek in Oude IJsselstreek, op het gebied van innovatie en startups. En dat naar aanleiding van het vaststellen van de Economische Beleidsvisie 2017-2023 door de gemeenteraad en het onderzoek Economisch Ecosysteem in Oude IJsselstreek en het Aanvalsplan Conjecturele Schommelingen (Plan B) die met de gemeenteraad besproken zijn. De faciliteiten voor

innovatie en startups zijn er inmiddels: het Frank Daamengebouw met SHII is gekocht en met het Civon Innovatiecentrum zijn additionele faciliteiten op het DRU Industriepark geconcentreerd.

Op het gebied van financiering van innovaties ligt nog een opgave. Wij willen daar samen met het bedrijfsleven vorm aan geven. We willen als gemeente samen met het bedrijfsleven een revoluerend investeringsfonds opzetten. Daartoe zijn we bereid de bijdrages hieraan uit het bedrijfsleven te verdubbelen tot een totaalbedrag van € 500.000. Vanuit dat fonds kunnen leningen worden verstrekt aan startups. Op basis van deze éénmalige bijdrage van € 500.000, geeft dat een structurele rentelast van € 9.000 voor de gemeente.

Omschrijving	Kosten (euro)
Investeringsfonds	9.000 (structureel)

Uitvoeringsprogramma toerisme en recreatie

De beleidsnotitie toerisme en recreatie is vastgesteld door de gemeenteraad en er is een uitvoeringsagenda opgesteld. Omdat Nederlanders door corona de vakantie vooral in eigen land hebben doorgebracht, is nog duidelijker geworden dat ook in Oude IJsselstreek kansen liggen om meer toeristen te trekken. Omdat het vooral aan de toeristische ondernemers is om deze kansen te pakken, is vooral gekeken naar het zo goed mogelijk faciliteren van deze ondernemers. Zo is er een samenwerkingsovereenkomst met STROIJ (samenwerkingsverband van lokale ondernemers in de branche; opvolger van de VVV) getekend. Hiermee versterken we de verbinding tussen de gemeente en de toeristische ondernemers. De gemeenteraad heeft bij de behandeling van de Begroting 2021 extra middelen beschikbaar gesteld om initiatieven in de sector aan te jagen. Tot deze initiatieven horen het bevorderen van de recreatievaart op de Oude IJssel, de ontwikkeling van een hotel en een museum op en rondom het DRU Industriepark bij (de zogenoemde majeure projecten). We proberen hierbij aan te sluiten bij andere ontwikkelingen zoals de Visie Oude IJsselzone (zie programma 1).

De gemeente kent tal van de prachtige, avontuurlijke of luxe mogelijkheden om te recreëren. Om te zorgen dat toeristen onze gemeente ook kunnen vinden, zetten we daarom naast de drie majeure projecten (vaarrecreatie, hotel- en museumontwikkelingen) samen met onze partners in op een marketingcampagne. Die campagne is gericht op verschillende doelgroepen zoals de Duitse gast maar ook op de doelgroepen avontuurzoekers, inzichtzoekers en stijlzoekers - bij uitstek de doelgroepen die goed zouden passen bij de identiteit van de Oude IJsselstreek. Om die doelgroepen ook daadwerkelijk mooie spannende en interessante activiteiten aan te kunnen bieden verbeteren we de fiets- en wandelpadenstructuur of maken we nieuwe (zoals de ERIH IJzerroute, verhalenbankjesroute, MTB-route en een instagramroute). We denken hierbij aan bereikbaarheid die past bij de verschillende doelgroepen, zoals het speciale leenfietsstelsel Gaon of andere bijzondere vervoersmiddelen zoals Brekrs. Zo is de basis op orde en gaan we samen met de ondernemers onderzoek doen naar speciale activiteiten zoals een wildwaterbaan, een klimbos of culinair tafelen op een erfgoedlocatie met aandacht voor streekproducten. Naast acties gericht op de doelgroepen hebben we ook speciale aandacht voor de ontwikkeling van de kerngebieden en proberen we initiatieven zo veel mogelijk ruimte te geven binnen de ruimtelijke ordeningsprincipes. Zo gaan we, wederom samen met de ondernemers, de speciale overnachtingsmogelijkheden (zoals treehouses, duurzame en circulaire mini vakantieparken of natuurkampeerterreinen maar ook overnachtingsmogelijkheden op het water een kasteel of een jachthaven) nader onderzoeken. Al

deze plannen komen voort uit het uitvoeringsprogramma en zo hopen we meer toeristen te verleiden naar onze mooie gemeente met in het kielzog daarvan kansen voor extra werkgelegenheid voor onze inwoners.

Vitale en toekomstgerichte bedrijventerreinen

Met het vaststellen van het RPW is er beleidsruimte gekomen om de bedrijventerreinen in Oude IJsselstreek te ontwikkelen. Dat is nodig omdat bedrijven in Oude IJsselstreek groeien en ruimte nodig hebben om de economische dynamiek vast te houden en te zorgen voor werkgelegenheid. Het kwantitatief en kwalitatief ruimte bieden aan bedrijven op bedrijventerreinen is daarom belangrijk. Voorbereidingen zijn gestart om het bedrijventerrein in Varsseveld uit te breiden met Het VIP (Het Varsseveld Industriepark). De gemeenteraad heeft het bestemmingsplan van Het VIP begin dit jaar vastgesteld.

Dit jaar werkten we aan het toekomstbestendig maken van twee bestaande bedrijventerreinen: Hofskamp Zuid en IJsselweide. In onze aanpak hierbij, richten we ons op drie pijlers: duurzaamheid, fysiek-ruimtelijk en sociaal-economisch.

We verwachten voor Het VIP in 2022 de eerste schop in de grond te kunnen zetten. Wat het toekomstbestendig maken van de andere twee genoemde bedrijventerreinen betreft, verwachten we dat we in 2022 de eerste werkzaamheden gaan uitvoeren. Een voorbeeld hiervan is vergroening van de openbare ruimte op de te revitaliseren bedrijventerreinen. Op de bedrijfskavels zetten we in op het faciliteren van verduurzaming zoals energiebesparing en het plaatsen zonnepanelen op de daken.

Samen met buurgemeenten uit West-Achterhoek zoeken we naar extra financiering vanuit bijvoorbeeld de provincie. Op die manier kunnen de huidige investeringsmiddelen (zoals in de begroting 2021 vastgelegd) gebruikt worden om extra gelden aan te wenden.

Gelijke kansen voor iedereen

Het gesprek over gelijke kansen voor iedereen vindt frequent met het onderwijs, de kinderopvang en de jeugdzorgaanbieders plaats, waarmee het is ingebed in de organisaties. Dit jaar zijn de gesprekken intensiever en veelvuldiger geworden omdat de corona-maatregelen hun weerslag hebben (gehad) op met name kinderen in kwetsbare situaties. Het onderwijs, de kinderopvang en Buurtzorg Jong hebben de kinderen in kansarme/kwetsbare situaties steeds beter in beeld. Hier wordt gericht actie op ondernomen, zoals de coalitie rondom het project "kansrijke start" waarbij onder meer (aanstaande) kwetsbare ouders zorg en ondersteuning krijgen zodat hun kinderen zo optimaal mogelijk hun leven starten. Over 'kansrijke start' is in programma 2 al meer gezegd.

Zelf hebben we in 2021 een nieuwe verordening voor leerlingenvervoer vastgesteld, is het regioplan aanpak laaggeletterdheid uitgewerkt, en is er een lokale activiteitenplanning laaggeletterdheid opgesteld. Op basis van een regionaal aanbestedingstraject, is een overeenkomst voor aanbod van volwasseneducatie afgesloten, waardoor dit ook weer gecontinueerd is. Een routekaart voor collectieve Onderwijs-Jeugdarrangementen is in regionaal verband uitgewerkt en onder meer vanuit STOER is er aandacht voor de jongeren tussen 16 en 28 jaar zodat zij een startkwalificatie behalen en aan het werk zijn, naar school of dagbesteding gaan.

Op het vlak van onderwijs en arbeidsmarkt kiezen we als gemeente voor een aantal specifieke sectoren waarin we niet alleen nu al maar ook in de toekomst sterk zijn qua werkgelegenheid. Dat doen we op zowel gemeentelijk als op regionaal niveau. Op gemeentelijk niveau is gewerkt aan het versterken van een doorlopende leerlijn techniek van de basisschool tot volwasseneneducatie. Dat is reeds vastgelegd in de basisnotitie Human Capital (2018). Denk hierbij aan projecten als Technobasis voor basisschoolleerlingen en de Technologie & Zorg Academie (TZA) in het Civon Innovatiecentrum waar zorgprofessionals kennismaken en werken met digitalisering in de zorg. Op regionaal niveau hebben we aan de thematafel Onderwijs & Arbeidsmarkt sterk ingezet op het blijven interesseren van (jonge) mensen voor de zorg en techniek. Een voorbeeld daarvan is de totstandkoming van het talentenfonds OplJver waarbij mensen zich met vouchers kunnen laten omscholen naar kansrijke sectoren als zorg en techniek.

De goede gesprekken met het onderwijs, kinderopvangorganisaties en jeugdzorgaanbieders blijven we voeren om gelijke kansen voor iedereen te bevorderen. We nemen daarmee medeverwantwoordelijkheid voor een integrale en meerjarige aanpak. Het Nationaal Programma Onderwijs biedt scholen de gelegenheid om op maat hulp te bieden aan kinderen die dat nodig hebben. Zij maken daarvoor een inventarisatie en een plan voor het inzetten van de middelen die zij daarvoor van het Rijk ontvangen. Ook de gemeente ontvangt middelen, die wij graag samen met de inzet van de scholen willen aanwenden voor inclusief onderwijs en voor kansgelijkheid.

Het Nationaal Programma Onderwijs, het Plan Welzijn Jeugd, de aanpak Jeugdwerkloosheid en diverse andere regelingen bieden mogelijkheden om de sociale impact van de coronacrisis op het leven van kinderen en jongeren het hoofd te bieden en gelijke kansen voor iedereen te bevorderen. Zo wordt in 2021 in diverse kernen een pilot gestart rondom de zomerschool. Deze is voor een brede doelgroep beschikbaar: van kinderen van 2 jaar tot het einde van het basisonderwijs uit een kwetsbare thuissituatie. Op basis van deze pilots is het de verwachting dat er vanaf 2022 structurele afspraken omtrent de organisatie van de zomerscholen kunnen worden gemaakt.

In 2021 vindt de evaluatie van de preventieve aanpak leerplicht plaats en wordt een visie op inclusief onderwijs opgesteld, welke we vanaf 2022 samen met de onderwijspartners in de praktijk verder vormgeven. Het project 'kansrijke start' zetten we voort in 2022.

Op het vlak van onderwijs en arbeidsmarkt willen we op regionaal niveau extra inzetten op projecten die bijdragen aan het aantrekkelijker maken van de arbeidsmarkt voor zorg en techniek. Zo werken we ook in 2022 actief mee aan OplJver waardoor om-, her-, en bijscholing makkelijker is. Op gemeentelijk niveau werken we aan zowel additionele projecten op het gebied van zorg en techniek als aan projecten met Stoer. Hiervoor maken we gebruik van ons netwerk en aan de hand van de actieve werkgeversbenadering brengen we de juiste partijen met elkaar in verbinding. Daarna hopen we door de unieke bundeling van van onderwijs, techniek richting smart industry en innovatie op het DRU Industriepark en de relatie met het hoger onderwijs door bijvoorbeeld technieklessen aan het basisonderwijs, combinaties met middelbaaronderwijs, cross-overs met andere sectoren zoals zorg, bouw en ICT een leerlijn 0 – 25 voor techniekonderwijs op verschillende niveau's te kunnen bemachtigen in onze gemeente, dan wel in de regio.

Vitale en toekomstgerichte schoolgebouwen

We geven uitvoering aan het Integraal Huisvestingsplan uit 2019. Daarbij wordt momenteel intensief gewerkt aan de ontwikkeling van het geplande IKC's in Gendringen en in Silvolde. Bij de uitwerking van het IKC Gendringen constateerden we dat de (financiële) uitgangspunten uit het IHP niet

aansluiten bij de actualiteit. Dit is ook met de raad in december 2020 en mei 2021 gedeeld. Bij de ontwikkeling van het IKC Silvolde constateren we eenzelfde beeld waardoor we in deze Voorjaarsnota de financiële uitgangspunten hebben geactualiseerd. Samen met de betreffende scholen en kinderopvangorganisaties worden deze projecten op basis van bijgestelde uitgangspunten verder uitgewerkt.

Daarnaast wordt in het najaar 2021 een actualisatie van het IHP opgesteld. Een actuele leerlingenprognose, een duurzaamheidsscan van de schoolgebouwen, gewijzigde wetgeving en gewijzigde financiële kaders bepalen deze actualisatie. Samen met de schoolbesturen zal dit verder uitgewerkt worden.

Enkele schoolbesturen hebben dit jaar een beroep gedaan op de Rijks-subsidieregeling SUVIS, die er op gericht is de ventilatie in schoolgebouwen te verbeteren.

De planvorming IKC Gendringen en IKC Silvolde hebben het komend jaar prioriteit, waarbij we uitgaan van start bouw IKC Gendringen in 2022 (schooljaar 2022/2023) en start voor IKC Silvolde begin 2023. De voorbereiding en concretisering van de gezamenlijke invulling van beide projecten hebben veel tijd gevraagd en leidt ook tot verschuivingen in de begroting. In de begroting zijn de geactualiseerde projectbudgetten opgenomen op basis van de gewijzigde leerlingprognoses, markttarieven en bijstellingen van de financiële planning.

De actualisatie van het IHP in 2021 wordt in 2022 verdiept door samen met de schoolbesturen afspraken te maken voor een gemeenschappelijke inzet van middelen om de kwaliteit en duurzaamheid van onze onderwijshuisvesting op het gewenste niveau te houden.

INVESTERINGEN 2021-2024		2022	2023	2024	
3	IKC (primair onderwijs) Gendringen	2710	2480		IKC Gendringen De totale kosten voor de verbouw/ nieuwbouw van het IKC Gendringen bedragen € 5.450.000, verdeeld over 3 jaren. Hiervan was € 260.000 geraamd in 2021. Deze bedragen zijn gewijzigd om aan te sluiten bij de actualiteit. Zo is sprake van een hoger leerlingenaantal (meer m2), wordt uitgegaan van nieuwbouw, ENG en zijn de budgetten nu gebaseerd op de actuele marktprijzen. Het opgenomen budget betreft de stichtingskosten van het gebouw inclusief de kosten van sloop en tijdelijke huisvesting. Kosten voor de aanpassing van de verkeerssituatie etc. zijn nog niet inzichtelijk en dus ook nog niet meegenomen.
3	IKC Silvolde	520	5250		IKC /Silvolde De totale kosten voor de uitbreiding en aanpassing van het IKC Silvolde bedragen € 5.770.000. Deze bedragen zijn gewijzigd om aan te sluiten bij de actualiteit. Zo is sprake van een hoger leerlingenaantal (meer m2), ENG en zijn de budgetten nu gebaseerd op de actuele marktprijzen renovatie/nieuwbouw, die samen zorgen voor een noodzakelijke bijstelling van het budget. Het opgenomen budget betreft de stichtingskosten van het gebouw inclusief de kosten van sloop en tijdelijke huisvesting. Kosten voor de aanpassing van de verkeerssituatie etc. zijn nog niet inzichtelijk en dus nog niet meegenomen.

Programma 4/5 | De dienstverlenende gemeente / Bedrijfsvoering

Doorontwikkelen dienstverlening

De visie op informatie en de visie op dienstverlening zijn vastgesteld en liggen ten grondslag aan de verdere uitvoering van het beleid. Onze website is digitaal toegankelijk, daar hebben we een keurmerk voor behaald. Ook de website van STOER en de Toekomstvisie voldoen eind 2021 aan de toegankelijkheidseisen. We hebben al een behoorlijk aantal producten en diensten online gemaakt. Het werken op afspraak is succesvol ingevoerd. Veel loopt er dus al en is *going concern* geworden.

Participatie

De rol van overheid én inwoner is sterk aan het veranderen. Grote opgaven als de energietransitie, woningbouw, de Omgevingswet maar ook sociale vraagstukken vragen om een andere manier van samenwerken tussen (lokale) overheid en inwoners. Hoewel er op projectniveau al invulling wordt gegeven aan inwoner- en overheidsparticipatie, is er behoefte aan gemeentebreed beleid dat antwoord geeft op de vraag 'wat' participatie is en 'hoe' we daar invulling aan geven. De invoering van de Omgevingswet per 2022 geeft hier een concrete deadline aan. Ook de gemeenteraad ziet participatie als een belangrijk onderwerp; de Rekenkamercommissie voert hier momenteel onderzoek naar uit. We lopen hier samen in op, zodat we tot een breed gedragen participatiebeleid komen. Zoals het nu lijkt, wordt in 2021 het beleid vastgesteld. In 2022 kunnen we hier vervolgens volop mee aan de slag. Zodat we de maatschappelijke betrokkenheid verder versterken en het werken vanuit de bedoeling bevorderen. Daarmee geven we ook aan de hand van ons participatiebeleid uitvoering aan onze sturingsfilosofie: aansluiten bij dat wat logisch voelt en is voor de inwoner. Hierbij hebben we ook aandacht voor openbaarheid en transparantie.

Om de gehele organisatie mee te nemen in de uitvoering van het nieuwe participatiebeleid, stellen we in 2022 voor een jaar een participatiecoach aan. Zijn of haar rol wordt om van iedere collega een betere 'participator' te maken. De uitvoering van het beleid, bewustwording, aanreiken van hulpmiddelen, en het ontwikkelen van vaardigheden zijn daar onderdeel van. We verwachten dit binnen de bestaande formatie uit te kunnen voeren.

Door het versterken van onze participatie dragen we bij aan de maatschappelijke betrokkenheid en het subjectief welzijn binnen de Brede Welvaart.

Online dienstverlening

In de visie op dienstverlening stellen we dat inwoners overal en altijd hun zaken bij ons kunnen regelen op de voor hen meest logische manier. Vooral op het gebied van online dienstverlening is nog veel te winnen. Als doel was gesteld dat in 2021 95% van alle producten en diensten online aan te vragen is, bij voorkeur via een webformulier. Dat doel gaan we niet halen in 2021, hier hebben we ook 2022 nog voor nodig. In de praktijk merken we dat het maken van webformulieren ook het juiste moment is om meteen het aanvraagproces kritisch tegen het licht te houden en te verbeteren. Dat kost de nodige tijd, maar draagt ook bij aan betere behandeling en dienstverlening verder in het proces. Online dienstverlening draagt ook bij aan betere borging van privacy voor inwoners, en hiermee aan vertrouwen in de overheid en maatschappelijke betrokkenheid.

Interne beheersing

Wij staan voor een verantwoorde en rechtmatige manier van het besteden van onze tijd en middelen. Vanaf het boekjaar 2021 verandert de manier waarop hierover verantwoording wordt afgelegd. In 2022 moet het college zelf een rechtmatigheidsverklaring in de jaarrekening opnemen. Met deze verklaring geeft het college aan of zij al dan niet, binnen door de gemeenteraad aangegeven grenzen, rechtmatig heeft gehandeld. Wanneer niet rechtmatig is gehandeld, wordt dit verantwoord in de verplichte paragraaf Bedrijfsvoering.

2021 staat in het teken van de maatregelen die nog moeten worden genomen om het college in staat te stellen om een verantwoorde rechtmatigheidsverklaring af te kunnen geven. Daarbij moet worden gedacht aan het verder ontwikkelen van een normenkader dat aansluit bij onze sturingsfilosofie, en het verder aanscherpen van de interne controle. In 2022 zal de eerste rechtmatigheidsverklaring afgegeven worden. Het jaar 2022 zal in het teken staan van de evaluatie van deze verklaring, de bevindingen van de accountant en het op basis daarvan verder in control brengen van de gemeente. Hiermee zal het afgeven van rechtmatigheidsverklaringen in de komende jaren nog vlotter en eenvoudiger verlopen.

Eén en ander zal vooralsnog binnen de huidige formatie worden uitgevoerd.

Goede informatievoorziening

Open overheid

We vinden het belangrijk dat inwoners en organisaties gelijkwaardige samenwerkingspartners zijn. Daarvoor is het nodig dat we een open overheid zijn en voor een gelijkwaardige informatiepositie zorgen. Op die manier kan een ander zelf oordelen of we rechtvaardig handelen en goed afgewogen beslissingen nemen. Dit nodigt uit tot maatschappelijke betrokkenheid. Daarnaast vinden we het belangrijk dat data die geschikt is voor hergebruik, bijvoorbeeld door (regionale) bedrijven, open en toegankelijk is. Doel hiervan is ook de economie te stimuleren.

Allereerst is het nodig als organisatie in 2022 hierover de discussie te voeren, ook met samenwerkingspartners, zodat een cultuuromslag volgt en openheid steeds meer de norm wordt. Daarnaast is het nodig meer grip op onze informatiehuishouding te krijgen en techniek te regelen zodat we efficiënter en veilig informatie actief kunnen verstrekken.

Het verstrekken van informatie gaan we doen met name op grond van de nieuwe Wet open overheid, die naar verwachting in 2022 in werking treedt. Vanuit deze wet zijn 11 verschillende categorieën informatie bepaald die openbaar gemaakt moeten worden. Hiervoor komt waarschijnlijk een termijn van 8 jaar om dit voor elkaar te krijgen.

Voor de uitvoering van de Wet open overheid maakt het Rijk geld beschikbaar. We gaan er vooralsnog vanuit dat we met deze middelen de uitvoering van de wet kunnen dekken. Mocht dit anders worden, dan nemen we dit mee in de begroting.

Grip op informatie

We ontvangen, creëren en versturen steeds meer informatie. Belangrijk is dat we hier meer grip op krijgen zodat we informatie kunnen beveiligen en op tijd vernietigen, of juist zorgvuldig bewaren en ontsluiten. Het project digitaal samenwerken werkt heeft onder andere als doel om meer grip op

informatie te krijgen. Dit project loopt ook in 2022 nog door. Het overschakelen naar Microsoft 365, en hoe dit zich verhoudt tot andere systemen, vraagt de nodige tijd en opleiding van onze organisatie.

Als overheid zijn we goed in het bewaren van informatie, maar we zijn nog niet zo goed in het vernietigen van informatie die we niet meer nodig hebben. Het kost honderden bomen om ons gedeelte van de digitale snelweg aan jaarlijkse CO₂-uitstoot te compenseren. In 2021 en 2022 maken we hier een slag in om de informatie op te schonen, te voldoen aan de eisen van de archiefinspectie en privacy- en veiligheidseisen.

Huisvesting

Plaats- en tijdonafhankelijk werken

Toen corona zijn intrede deed hebben we, binnen budget, de faciliteiten en randvoorwaarden om plaats- en tijdonafhankelijk te werken, versneld ingevoerd. Ondanks de beperkingen die de coronamaatregelen met zich mee brachten zijn we er mede hierdoor in geslaagd om de dienstverlening en productie grotendeels te continueren. Als organisatie zitten we nu in een ontwikkeling naar meer plaats- en tijdonafhankelijk werken. Dat betekent werken op de plek(ken) en moment(en) waar we de meeste toegevoegde waarde voor onze inwoners en ondernemers hebben. Deze ontwikkelingen bieden kansen om nog meer van buiten naar binnen te werken.

We hebben in deze bijzondere periode ook ontdekt dat de kracht van onze organisatie o.a. ligt in samen werken binnen organisatie en bestuur en elkaar informeel en formeel te ontmoeten, informatie, kennis en ideeën te wisselen. Zo pakken we zaken integraal en praktisch aan. Dat gedijt vooral ook door contact, door elkaar niet alleen zien vanaf een scherm in een zakelijke meeting.

Het betekent derhalve een balans zoeken tussen fysiek aanwezig zijn en digitaal vanuit huis of een andere plek (bijvoorbeeld bij een van de partners) werken.

We blijven volgen wat hierin de behoefte van onze inwoners en onze ambtenaren is, waarbij passende dienstverlening aan onze inwoners en vitaliteit van onze ambtenaren belangrijke pijlers zijn.

Informatisering en automatisering

Voor de uitvoering van onze belastingtaken maken we gebruik van een aantal softwareapplicaties. Twee van deze applicaties zijn end-of-life verklaard door de ontwikkelaars/leveranciers.

Hierdoor zijn we gedwongen stappen te zetten naar nieuwe applicaties. Dit brengt fors hogere kosten voor zowel licenties als implementatie met zich mee, hetgeen ook extra beroep doet op menskracht in onze organisatie. Deze kosten waren niet te voorzien, en zijn niet te vermijden om onze dienstverlening uit te kunnen blijven voeren. De inschatting is dat er 115.000 nodig is voor licenties en implementatie.

Onderwerpen	Kosten (euro)
Belastingapplicatie	115.000 (investering, incidenteel)

Inclusief werkgeverschap

Wij willen een diverse organisatie zijn omdat iedereen die bij ons werkt (tevens inwoner) een eigen unieke achtergrond met andere gebruiken, gewoonten, behoeften en een andere visie meebrengt waardoor onze organisatie beter kan inspelen op behoeften van inwoners en samenwerkingspartners.

Wanneer we mensen in dienst nemen, zijn we oprecht geïnteresseerd in wie iemand is en welke talenten en kwaliteiten iemand heeft. Ons inclusief denken en werken maakt dat iedereen welkom is en zich prettig voelt bij ons. We laten niet alleen een goed voorbeeld zien maar dragen onze manier van denken en werken ook uit door een actieve rol te spelen in bijvoorbeeld Prokkelactiviteiten en het leveren van een bijdragen aan de landelijk Prokkelcampagne.

Ondanks dat we al ruimschoots aan het quotum 'inclusief werkgeverschap' voldeden, hebben we afgelopen periode twee inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt een vaste baan aangeboden bij de gemeente. Daarnaast bieden we een aantal mensen een tijdelijke opstap, om zo door te groeien naar een vaste baan. Gezien worden en meedoen is belangrijk voor ieder mens. Door inclusief werkgeverschap leveren wij als werkgever een bijdrage aan het welzijn van inwoners op het gebied van maatschappelijke betrokkenheid, balans privé/werk, gezondheid, werk en inkomen.

We zijn ons steeds bewuster van het belang van diversiteit en kijken waar we nog kansen laten liggen en waar het goed zou zijn om het te borgen in ons personeelsbeleid. We doen dit vanuit het besef "hoe kun je iets normaal vinden, als je het nooit ziet?". We blijven ons aanpassen op basis van wat we geleerd hebben zodat we de juiste aandacht blijven geven aan inclusief werkgeverschap. Daarbij maken we een zorgvuldige afweging tussen de bedoeling van de regelgeving, het welzijn van onze inwoners en de financiën.

Onderdeel van onze werkwijze is om werkzaamheden zoveel mogelijk aan te laten sluiten bij de talenten en kwaliteiten van mensen. Passende werkzaamheden is een belangrijke basis voor plezier in het werk hebben. We sluiten als werkgever dan ook aan bij de pilot 'maatschappelijke banen'.

We blijven het inclusief werkgeverschap uitvoeren binnen bestaande personeelsbudgetten en blijven gebruik maken van het extra beschikbare budget van 105.000 (zoals in de programmabegroting 2021 vastgesteld). Met een ondersteunend personeelsbeleid bieden onze personeelsbudgetten voldoende kansen en mogelijkheden om verder te bouwen aan inclusief werkgeverschap.

Van beheer naar ontwikkelgemeente

We hebben steeds meer zicht op talenten en kwaliteiten van onze mensen. Interne doorstroming is voor ons een belangrijk onderdeel, naast het gericht inzetten van externe deskundigheid. We kijken waar en hoe we nieuwe of interessante klussen en werkzaamheden het beste kunnen onderbrengen. Dat kan zijn door te schuiven in de werkzaamheden van het eigen personeel en/of door een beroep te doen op de flexibele schil (externe inhuur).

We vragen zowel zittende collega's als mensen die ons tijdelijk versterken, om de eigen kennis en ervaring over te brengen. Om dat zo voor de toekomst in de organisatie te borgen en om collega's die wel over potentie beschikken maar nog niet over de benodigde ervaring, te ondersteunen in hun ontwikkeling.

We hebben ervoor gekozen om bij het wervings-en selectiebeleid (overheids)ervaring minder zwaar te laten wegen. Ontwikkelpotentie weegt zwaarder dan voorheen. We proberen 'high potentials' te boeien en te binden, door hen in te zetten op complexe opgaven die een integrale benadering en een goede samenwerken met interne en externe partners vragen.

Groei naar ontwikkelgemeente

We groeien verder in het zijn van een ontwikkelgemeente (in plaats van beheersgemeente) en netwerkorganisatie. Bij het 'echt anders doen' in het sociaal domein -en in toenemende mate ook bij economie en in het fysieke domein- kiezen we niet automatisch voor de bekende weg. We werken van buiten naar binnen: we jagen ontwikkelingen aan en zoeken partners daarbij. We denken en werken mee vanuit de bedoeling en de 'ja, mits'.

Doordat we inspelen op dat wat er om ons heen gebeurt en dat wat er van ons gevraagd wordt, zien we steeds meer behoefte aan maatwerk. Dit leveren van maatwerk, wat ook past bij de ingezette koers, kost meer tijd en inspanning dan standaard- of routinewerk.

Bij deze beweging lopen we tevens tegen groeistuipen aan. Er liggen grote opgaven op het gebied van wonen, recreatie en toerisme en de omgevingswet. Het werk is complexer geworden en vraagt vaker om een andere kwaliteiten en een andere 'mindset'. Systemen die ons werk ondersteunen, vragen steeds meer specialistische kennis. Er is tijd en energie nodig om aan te passen, te trainen en te begeleiden. De hele beweging, inclusief de extra of zwaarder wordende klussen en werkzaamheden, betekent aan de ene kant meer uitdaging, kansen tot ontwikkeling en meer reuring, en anderzijds tot meer druk op de formatie, meer werkdruk en uitval en hogere externe inhuurkosten. De mensen die nodig zijn, zijn steeds moeilijker te vinden op de arbeidsmarkt en als ze al te vinden zijn (steeds vaker als inhuur), leidt de schaarste tot hogere (wervings)kosten.

Meer investeren in samenwerken

We beseffen dat onze partners soms veel beter zijn in de uitvoering en/of waardevolle kennis hebben bij het opstarten en vormgeven van nieuwe ontwikkelingen. Dat vraagt vooral aan het begin van opgaven van ons een ondersteunende en regisserende rol. We zullen in staat moeten zijn om van rol te wisselen als de opgave dat van ons vraagt. Onze basishouding is dan kansen zien, kaders te geven waar ze echt nodig zijn en ruimte en vrijheid geven om daarop in te springen. We moeten leren om nog meer op basis van vertrouwen te sturen, daar waar mogelijk los te laten en daar waar nodig weer vastpakken. We leren van de ander en zij van ons om zo samen beter te worden.

Schaarste op de arbeidsmarkt tackelen

De schoen wringt. In bepaalde expertises zien we dat er bijna niemand meer op de markt komt die bij onze of überhaupt bij een gemeente wil komen werken. We zullen op een andere manier aan gekwalificeerde mensen moeten komen.

Ontwikkelingen op het ruimtelijk gebied of uitvoering van het klimaatakkoord vragen veel inzet en wederom veel schaarse kennis. We onderzoeken derhalve ook of we zelf gaan opleiden of samenwerking aangaan met onderwijsinstututen. Omdat we niet langer kunnen afwachten wie er op de markt komt en we vaker achter het net vissen. We gaan derhalve ook weer aan de slag met traineeships. Regionale samenwerking hierin wordt steeds noodzakelijker omdat we als gemeenten een beroep op dezelfde kennis doen en met dezelfde soort opgaven bezig zijn.

De specialistische kennis die we als kleinere gemeente nodig hebben, is vaak moeilijk te vinden en/of erg duur. Door meer samen te werken met andere Achterhoekse gemeenten kunnen we deze mensen wel betalen en aan ons binden. We doen dit laatste door deze mensen opgaven, en daarmee

uitdagingen, te geven die passen bij hun niveau en ontwikkeling. Een alternatief kan zijn bepaalde expertise structureel in te huren via externe bureaus. De financiële situatie (onderdeel van onze afwegingsdriehoek) geeft aanleiding om dit alleen te doen als er geen goed alternatief voorhanden is. We kunnen ons niet permitteren om steeds meer te gaan betalen voor ontbrekende expertise. En we missen dan een stuk borging.

Strategische personeelsplanning meer inzetten

De groei als een ontwikkelgemeente vraagt van de organisatie inzicht in capaciteiten en vaardigheden (kwalitatief en kwantitatief) van de mensen die bij ons werken, in relatie tot de opgaven die op ons afkomen.

We hebben onze personele behoefte voor de korte termijn (1 à 2 jaar vooruit) goed in beeld. Inzicht in wat we nu aan capaciteiten, vaardigheden en ontwikkelpotentieel in huis hebben, willen we beter koppelen aan de (middel)lange termijn ontwikkelingen en opgaven. Al zijn er altijd ontwikkelingen die niet voorspelbaar zijn en kent de gemeentelijke wereld een behoorlijke dynamiek. Daarom gaan we op team- en op organisatieniveau, op basis van wat we nu weten en redelijkerwijs kunnen verwachten, verder werken aan de strategische personeelsplanning. Zodat we kunnen voorsorteren op expertise die straks nodig is, bijvoorbeeld door mensen te laten doorontwikkelen naar de functies en rollen van die toekomst.

Zoals aangegeven, zitten we midden in de omslag van beheer – naar ontwikkelgemeente. Onderdeel hiervan zijn de grote opgaven op het gebied van wonen, recreatie en toerisme en de omgevingswet. Zaken die meer beheersmatig waren geworden zoals woningbouw (denk aan de groene-rode lijst) zijn weer omgebogen naar ruimte voor woningbouw en hebben geleid tot een open uitnodiging voor woon-initiatieven. De extra impulsen op de Woonagenda en T&R geven de onverminderde ambities van onze gemeente weer. Dat vraagt naast bestuurlijk leiderschap ook steeds meer aan slagkracht binnen de organisatie. Tegelijkertijd hebben we te maken gekregen met verzwaring van taken in het ‘going concern’ door nieuwe of aangepaste wetgeving.

Zoals in de memo van afgelopen maart aan de raad is aangegeven, betekent deze groei dat er incidenteel en structureel over de volle breedte van het concern extra mensen nodig zijn om zowel de prioriteiten, als de wettelijke taken en het going concern uit te voeren. Afgelopen jaar hebben we hiertoe al meer middelen incidenteel ingezet. De structureel benodigde extra lasten voor menskracht bedragen vooralsnog € 250.000 om de werkdruk op verschillende terreinen te kunnen verlichten. Zoals op verschillende plekken in deze Voorjaarsnota aangegeven, voorzien we dat er ook de komende jaren nog incidenteel behoefte zal zijn voor extra menskracht voor de uitvoering van de diverse projectplannen en het oplossen van knelpunten. De komende periode benutten we om de projectplannen verder uit te werken, de knelpunten volledig in kaart te brengen en deze te toetsen aan de financiële mogelijkheden die er zijn. De verdere uitwerking hiervan nemen we in de begroting mee.

Onderwerpen	Kosten (euro)
Personeelsuitbreiding	250.000 (exploitatie, structureel)
Personeelsuitbreiding	PM

Financiële Paragraaf

Financieel perspectief

Hieronder geven wij het overzicht van de financiële effecten per programma. Het betreft die maatregelen, waarvan wordt verwacht dat daarvoor extra middelen nodig zijn. Hierbij tekenen wij nadrukkelijk aan dat het een inschatting van dit moment is. Bij de begroting kan, op grond van de nadere uitwerking blijken dat het bedrag moet worden aangepast. Hetzelfde geldt voor de maatregelen die niet in dit overzicht zijn opgenomen. Daarvan wordt op dit moment er vanuit gegaan dat hiervoor binnen de begroting voldoende middelen aanwezig zijn.

Totaal financieel overzicht

Eerder in deze voorjaarsnota is dit financiële perspectief al zichtbaar gemaakt. Voor de volledigheid, is het overzicht ook hier opgenomen.

Exploitatielasten

Meerjarenperspectief (x 1.000)	2021	2022	2023	2024	2025
Resultaat programmabegroting 2021-2024	257	125	470	853	853
Incidentele afwijkingen (1e Berap)	-80				
Structurele afwijkingen (1e Berap)	-70	-70	-70	-70	-70
Algemene uitkering	0	-51	-120	-48	-48
Autonome ontwikkelingen					
Bijgesteld resultaat	107	4	280	735	735

Beleidsmatige ontwikkelingen

Programma 1:

Tegel eruit, boom erin		-25	-25	-25	-25
Landschapsfonds		-40	-40	-40	-40
Uitnodigingskader wonen buitengebied		-25			
Versnelling woningbouw:					
Structureel		-100	-100	-100	-100
Incidenteel		-350	-350	-350	
Civiele kunstwerken		-40	-40	-40	-40
Doorontwikkeling DRU-IP		-100			
Vrijval revitaliseringsfonds:					
Structureel		205	205	205	205
Incidenteel		170	195	195	

Programma 2 (buiten de hekjes):³

N.v.t.

Programma 3:

³ De middelen die voor het sociaal domein worden ontvangen van het rijk worden ingezet voor het sociaal domein. Middelen die in het betreffende boekjaar niet worden uitgegeven gaan naar de reserve sociaal domein eventuele tekorten worden hieruit onttrokken.

Investeringsfonds (rentelast)		-9	-9	-9	-9
<i>Programma 4/5:</i>					
Personeelsuitbreiding (hierbij komt nog een deel PM)		-250	-250	-250	-250
Beleidsmatige ontwikkelingen <i>Structureel</i>		-259	-259	-259	-259
Beleidsmatige ontwikkelingen <i>Incidenteel</i>		-305	-155	-155	
Beleidsmatige ontwikkelingen <i>Totaal</i>		-564	-414	-414	-259
Resultaat incl. beleidsmatige ontwikkelingen	107	-560	-134	321	476
Waarvan structureel		-255	21	476	476
<i>Sociaal Domein (binnen de hekjes)</i>					
Algemene uitkering		123	345	528	528
Ontwikkelingen incidenteel					
Ontwikkelingen structureel					
Prognose resultaat SD	0	0	0	0	0

Zoals eerder aangegeven, hebben we voor personeelsuitbreiding structureel € 250.000 opgenomen. Daarnaast is er nog een PM-post opgenomen, aangezien we verwachten dat er ook de komende jaren nog incidenteel en/of structureel behoefte zal zijn aan extra menskracht op basis van de uitvoering van diverse projectplannen en het oplossen van knelpunten. Bij de begrotingsbehandeling 2022-2025 zullen hiertoe verdere voorstellen worden gedaan.

Investeringsen

We denken dat daarnaast nog het volgende bedrag aan investeringsgelden nodig is.

NIEUWE INVESTERINGEN (x 1.000)	2022	2023	2024	2025
Programma 1:				
Speelruimteplan	85	PM	PM	PM
Vergroenen centra	PM	PM	PM	PM
Fietspad Landfort	100			
Programma 5:				
Informatisering	115			
GEWIJZIGDE INVESTERINGEN (x 1.000)	2022	2023	2024	2025
Programma 3:				
IKC Gendringen	2710	2480		
IKC Silvolde	520	5250		

In de begroting 2021 waren investeringen opgenomen in 2022 voor de IKC Gendringen (€ 3.792.000) en voor de IKC Silvolde (€ 3.302.000). Voortschrijdend inzicht en uitstel van een deel van de investering hebben geleid tot het investeringsoverzicht als opgenomen in bovenstaand schema.

Bovenstaande investeringen en de aangekondigde intensivering van de woningbouw in Oude IJsselstreek hebben tot gevolg dat er een grotere financieringsbehoefte ontstaat, zodat de kapitaalmarkt moet worden benaderd voor leningen. Het totaal aan opgenomen leningen zal naar verwachting stijgen. Dit heeft géén gevolgen voor de financiële positie van Oude IJsselstreek. We

gaan er immers van uit dat investeringen in grondaankoop, bouwrijp en woonrijp maken en de rente over deze investeringen worden terugverdiend, en dat complexen, zoals in 2020 ook is gebeurd, veelal met een positief resultaat kunnen worden afgesloten.

Risico's en verwachtingen

Er is sprake van een aantal ontwikkelingen waarvan het financiële effect op dit moment nog niet is in te schatten. Deze maken daarom nog geen onderdeel uit van deze voorjaarsnota.

- *Meicirculaire 2021*
Op het moment dat deze voorjaarsnota aan de raad is gezonden, is de Meicirculaire 2021 van het Gemeentefonds nog niet verschenen. De uitkomst kan het financiële perspectief vaak behoorlijk beïnvloeden. De verschijningsdatum van de circulaire is in het algemeen in de laatste week van mei. Zo snel mogelijk nadat we deze hebben ontvangen, zullen wij de uitkomst daarvan voor onze begroting met de raad delen.
- *Herijking Gemeentefonds*
Zoals bekend is de invoering van het nieuwe verdeelmodel van het Gemeentefonds opnieuw met een jaar uitgesteld tot 1 januari 2023. Bij de vorige presentatie was de verwachting dat het effect voor onze gemeente neutraal tot licht positief uit zou vallen. Echter, voor een groot aantal gemeenten (waaronder de G4 en een groot deel van Noord-Nederland) was het effect fors negatief. Naar aanleiding van de commotie vindt nu een nieuwe herijking plaats. Het risico bestaat dat onze gemeente door deze nieuwe herijking een negatief effect krijgt op het financieel perspectief.
- *Algemene uitkering en de trap-op-trap-af systematiek*
De omvang van het Gemeentefonds is gekoppeld aan de rijksuitgaven. Doordat de afgelopen jaren bij het Rijk sprake is van een onderbesteding, leidt dit tot een lagere uitkering bij gemeenten. En meestal is dat pas achteraf zeker. Dat maakt het begroten en het sturen daarop heel lastig. Gemeenten dringen al langer erop aan deze systematiek tegen opnieuw te bezien. Dit jaar speelt dit te meer, omdat de verwachting is dat door alle (terechte) aandacht voor de coronacrisis het Rijk op andere onderdelen van de rijksbegroting minder gaat uitvoeren. De extra uitgaven van het Rijk tellen niet mee in de trap-op-trap-af methode, de eventuele lagere uitgaven op de rest van de begroting tellen hierin wel mee.
Samen met een groot aantal andere gemeenten uit onze provincie en daarbuiten hebben wij hiervoor aandacht gevraagd bij de minister.
- *Gevolgen coronacrisis*
Deze crisis heeft onmiskenbaar gevolgen op de samenleving als geheel. En de verwachting is dat het herstel na het einde van de pandemie ook nog wel enige tijd zal duren. De crisis raakt vele dimensies van de brede welvaart, zoals inkomen, werk (economie), gezondheid, onderwijs en sociale contacten. De gevolgen zullen ook op langere termijn veel inwoners en bedrijven in onze gemeente raken. De effecten en zeker de omvang daarvan, zijn op dit moment nog onbekend. Al enige tijd zijn er gesprekken gaande met het Rijk om de financiële effecten te compenseren. Of dat ook geldt voor de langere termijn is daarbij de vraag. De komende periode onderzoeken we welke maatregelen er in deze (hopelijk laatste periode) van de overbruggingsfase nog nodig zijn en werken we uit hoe de herstelfase eruit kan komen te zien. We verwachten dit na de zomer gereed te hebben, zodat we de effecten (waar mogelijk) in de begroting kunnen meenemen.

- *Sociaal Domein*

In het hoofdstuk over Programma 2 | De leefbare gemeente zijn reeds de risico's voor het sociaal domein beschreven.

Algemene reserve en leningenportefeuille

Algemene reserve

De algemene reserve en daarmee het weerstandsvermogen als zeer goed kan worden bestempeld. Dat blijkt bijvoorbeeld ook uit de beoordeling die de provincie jaarlijks geeft. Een weerstandsvermogen van meer dan 1,0 leidt tot indeling in de hoogste categorie.

De verhouding tussen de risico's en de algemene reserve is 1 op 6. Dat betekent dat we voor iedere euro aan risico, zes euro beschikbaar hebben.

Deze positieve ontwikkeling van de reserve sterkt ons in de overtuiging dat het verantwoord is om voor dekking van de speerpunten uit deze voorjaarsnota voor zover nodig, een beroep te doen op deze reserve.

Leningenportefeuille

De geplande investeringen en de aangekondigde intensivering van de woningbouw in Oude IJsselstreek hebben tot gevolg dat er een grotere financieringsbehoefte ontstaat, zodat de kapitaalmarkt moet worden benaderd voor leningen. Het totaal aan opgenomen leningen bedroeg per 31 december 2020 € 116.345.000 en zal naar verwachting in de komende jaren stijgen als gevolg van investeringen in de onderwijsaccommodaties en in grondexploitatie. Dit heeft géén gevolgen voor de financiële positie van Oude IJsselstreek. We gaan er immers van uit dat investeringen in grondaankoop, bouwrijp en woonrijp maken en de rente over deze investeringen worden terugverdiend, en dat complexen, zoals in 2020 ook is gebeurd, veelal met een positief resultaat kunnen worden afgesloten.